

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI
MUHASEBE VE FİNANSMAN BİLİM DALI**

**MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNİN ŞİRKET
PERFORMANSINA ETKİSİ: BİST 30 UYGULAMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Furkan ŞEN

KOCAELİ 2024

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI
MUHASEBE VE FİNANSMAN BİLİM DALI**

**MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNİN ŞİRKET
PERFORMANSINA ETKİSİ: BİST 30 UYGULAMASI**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Furkan ŞEN

Doç. Dr. Ferah YILDIZ

KOCAELİ 2024

**T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI
MUHASEBE VE FİNANSMAN BİLİM DALI**

**MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNİN ŞİRKET
PERFORMANSINA ETKİSİ: BİST 30 UYGULAMASI**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Tezi Hazırlayan: Furkan ŞEN

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No:28.06.2024-22

KOCAELİ 2024

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	vii
KISALTMALAR	viii
TABLO DİZİNİ	ix
ŞEKİLLERİN DİZİNİ.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MUHASEBE VE MUHASEBENİN BİLGİSİ	3
1.1. MUHASEBE BİLGİSİ.....	3
1.1.1. Muhasebe Bilgisinin Yatırımcı Kararlarına Etkisi	4
1.2. MUHASEBE STANDARTLARI VE DÜZENLEMELER	5
1.3. MUHASEBE UYGULAMALARI	6
1.3.1. İlke Bazlı Uygulamalar.....	6
1.3.2. Kural Bazlı Uygulamalar.....	7
1.4. MUHASEBE BİLGİ KALİTESİ	8
1.4.1. Yasal ve Politik Sistemlerin Muhasebe Bilgi Kalitesi Üzerindeki Etkisi.....	9
1.4.2. Tekdüzen Muhasebe Sisteminin Muhasebe Bilgi Kalitesine Uyumu.....	11
1.4.3. Muhasebe Bilgi Kalitesinin Göstergeleri Ve Endeksleri.....	12
1.4.4. Farklı Sektörler Ve Şirketler Arasındaki Muhasebe Bilgi Kalitesi Karşılaştırması.....	13
1.4.5. Denetim Komitesinin Varlığı ve Muhasebe Bilgi Kalitesi.....	14
1.5. SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK MESLEĞİNİN DENETİME ETKİSİ VE ETİK KURALLARI	16

1.6. MUHASEBENİN TEMEL KAVRAMLARI	18
1.6.1. Sosyal Sorumluluk Kavramı	18
1.6.2. Kişilik Kavramı	19
1.6.3. İşletmenin Sürekliliği Kavramı	20
1.6.4. Dönemsellik Kavramı	21
1.6.5. Parayla Ölçülme Kavramı	22
1.6.6. Maliyet Esası Kavramı	23
1.6.7. Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı	23
1.6.8. Tutarlılık Kavramı	24
1.6.9. Tam Açıklama Kavramı	25
1.6.10. İhtiyatlılık Kavramı	26
1.6.11. Önemlilik Kavramı	27
1.6.12. Özün Önceliği Kavramı	28
1.7. MUHASEBE KÂRLARININ NİTELİKSEL ÖZELLİKLERİ	29
1.7.1. Alaka (Relevance)	29
1.7.2. Güvenilirlik (Reliability)	29
1.7.3. Anlaşılabilirlik (Understandability)	29
1.7.4. Karşılaştırılabilirlik (Comparability)	29
1.7.5. Zamanında Olma (Timeliness)	30

İKİNCİ BÖLÜM

2. MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	31
2.1. SERMAYE PİYASALARI	31
2.2. YATIRIMCILARIN BİLGİ İHTİYAÇLARI VE BEKLENTİLERİ	34
2.3. MUHASEBE SKANDALLARINDA SERMAYE PİYASALARI	36
2.3.1. Muhasebe Skandallarına Tarihsel Bakış Açısı	36

2.3.2. Muhasebe Skandallarının Sermaye Piyasalarına Ekonomik Ve Psikolojik Etkileri.....	38
--	----

2.4. SERMAYE PİYASASI İLE MUHASEBE BİLGİ KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	39
---	----

2.4.1. Yatırımcı Güveni	40
-------------------------------	----

2.4.2. Şirketlerin Finansman Maliyeti.....	41
--	----

2.4.3. Şirketin Şeffaflığı.....	41
---------------------------------	----

2.4.4. Kurumsal Yönetim	41
-------------------------------	----

2.4.5. Ekonomik Büyüme	42
------------------------------	----

2.4.6. Risk Yönetimi ve Değerleme	43
---	----

2.4.7. Düzenleme ve Denetim	43
-----------------------------------	----

2.5. MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNİN SERMAYE PİYASALARI VE EKONOMİK KALKINMA ÜZERİNDEKİ ROLÜ	44
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNİN ŞİRKET PERFORMANSINA ETKİSİ: BİST 30 UYGULAMASI.....	47
--	----

3.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	47
-------------------------------	----

3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	48
-------------------------------	----

3.3. LİTERATÜR TARAMASI.....	48
------------------------------	----

3.4. ARAŞTIRMANIN KISITLARI.....	51
----------------------------------	----

3.5. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ.....	52
----------------------------------	----

3.6. BAĞIMLI DEĞİŞKENLER	53
--------------------------------	----

3.6.1. Öz Sermaye Karlılığı	54
-----------------------------------	----

3.6.2. Varlık Karlılığı	56
-------------------------------	----

3.7. BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	57
---------------------------------	----

3.7.1. Hisse Başı Kar.....	57
----------------------------	----

3.7.2. Fiyat Kazanç Oranı	59
---------------------------------	----

3.7.3. Hisse Başı Defter Değeri.....	60
--------------------------------------	----

3.8. ANALİZ.....	61
SONUÇ.....	66
KAYNAKÇA.....	70
ÖZGEÇMİŞ.....	80

ÖZET

Sermaye piyasaları, ekonomik büyüme ve kalkınmada kritik bir rol oynar. Yatırımcılar tasarruflarını buraya yönlendirerek gelir elde etmeyi ve varlıklarının değerini artırmayı amaçlar. Borçlular ise fon ihtiyaçlarını buradan karşılar. Aracı kurumlar ve borsalar, işlemlerin güvenli ve etkin şekilde yapılmasına yardımcı olur. Yatırımcılar risk ve getiri dengesini göz önünde bulundurarak karar verirken finansal bilgilere, ekonomik göstergelere ve yasal düzenlemelere ihtiyaç duyarlar. Bu bilgilerin doğru ve güncel olması önemlidir çünkü yatırımcıların bilinçli kararlar almasını sağlar. Sermaye piyasaları yatırımcılara gelir elde etme ve varlık değerini artırma fırsatı sunarken risklerle de karşılaşabilecekleri bir ortamı temsil eder.

Bu çalışmada 2019-2023 yılları arasında BIST 30 endeksinde yer alan 25 şirketin finansal performansı ile muhasebe bilgi kalitesi arasındaki etki incelenmiştir. Bu kapsamda şirket performansını temsilen bağımsız değişken olarak hisse başı defter değeri, hisse başı kar ve fiyat kazanç oranı; bağımlı değişken olarak da öz sermaye karlılığı ve varlık karlılığı kullanılmış ve bu değişkenler ile ilgili korelasyon ve regresyon analizleri kurularak muhasebe bilgi kalitesinin şirket performansına etkisi incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre korelasyon analizinde bağımsız değişkenlerle (Hisse Başına Kar, Fiyat Kazanç oranı ve Hisse Başı Defter Değeri) bağımlı değişken (ROA) arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Diğer bağımlı değişken olan öz sermaye (ROE) karlılığının korelasyon analizinde hisse başına kar (EPS) ile pozitif, fiyat kazanç oranı (P/E Ratio) ile negatif, hisse başı defter değeri (Book Value per Share) ile zayıf olarak anlamlı olmayan bir ilişkisi vardır. Yapılan analizlere göre, adımsal regresyon analizi sonucunda varlık karlılığı (ROA) ve öz sermaye (ROE) karlılığı üzerinde hisse başına kar (EPS) pozitif ve istatistiksel, hisse başı defter değeri (Book Value per Share) negatif ve istatistiksel anlamlı bir etkiye sahip iken fiyat kazanç oranı (P/E Ratio) anlamlı bir etkiye sahip değildir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Sermaye Piyasaları, Yatırımcılar, Bilgi, Risk, Ekonomik Büyüme, Mali Müşavir.

ABSTRACT

Capital markets play a critical role in economic growth and development. Investors aim to generate income and increase the value of their assets by directing their savings here. Debtors meet their funding needs from here. Brokerage firms and exchanges help carry out transactions safely and effectively. Investors need financial information, economic indicators and legal regulations when making decisions, taking into account the balance of risk and return. It is important that this information is accurate and up to date because it allows investors to make informed decisions. While capital markets provide investors with the opportunity to generate income and increase asset value, they also represent an environment where they may encounter risks.

In this study, the effect between the financial performance and accounting information quality of 25 companies in the BIST 30 index between 2019 and 2023 was examined. In this context, book value per share, profit per share and price earnings ratio are used as independent variables representing company performance; Return on equity and return on assets were used as dependent variables, and the effect of accounting information quality on company performance was examined by establishing correlation and regression analyzes regarding these variables. According to the results obtained, no significant relationship was detected between the independent variables (Earnings Per Share, Price Earnings ratio and Book Value Per Share) and the dependent variable (ROA) in the correlation analysis. In the correlation analysis, the other dependent variable, return on equity (ROE), has a positive relationship with earnings per share (EPS), a negative relationship with price earnings ratio (P/E Ratio), and a weak, non-significant relationship with book value per share (Book Value per Share). has. According to the analysis, as a result of the stepwise regression analysis, earnings per share (EPS) has a positive and statistical effect on return on assets (ROA) and return on equity (ROE), book value per share (Book Value per Share) has a negative and statistically significant effect, while price Win ratio (P/E Ratio) has no significant impact.

Keywords: Accounting, Capital Markets, Investors, Information, Risk, Economic Growth, Financial Advisor.

ÖNSÖZ

Büyük bir istek ve özveri ile başladığım yüksek lisans eğitimimde tez konumu belirleme aşamasından başlayarak çalışmamı tamamlamamda bana rehberlik eden, ilgi ve desteğini esirgemeyen sadece lisans ve yüksek lisans eğitimi sürecimde değil, hayatımın her noktasında bana ilham kaynağı olan değerli danışman hocam Doç. Dr. Ferah YILDIZ'a ;

Vizyonu, bilgeliği ve yönlendirmeleriyle önümü aydınlatan, bana güvenen, öğrencisi olduğum için ne kadar şanslı olduğumu hissettiren, mali müşavirlik mesleğine adım atmamı sağlayan, elimden tutan, bana olan inancını bir ömür yaşatacağım kıymetli hocam Doç. Dr. Ahmet Cemkut BADEM'e;

Eğitim hayatım boyunca, vatanımız ve milletimiz için daha çok çalışmaya beni teşvik eden sevgili annem Melek ŞEN'e ve sevgili babam İsmail ŞEN'e;

Desteklerini her daim hissettiğim, her koşulda yanımda olan canım ağabeylerim Mustafa, Serkan ve Hakan ŞEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunmak isterim.

Furkan ŞEN

Kocaeli, 2024

KISALTMALAR

AQQI: Muhasebe Kalite Endeksi

CGQI: Kurumsal Yönetim Kalite Endeksi

CPI: Yolsuzluk Algılama Endeksi

IASB: Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu

IFRS: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları

KGK: Kamu Gözetim Kurumu

MBK: Muhasebe Bilgi Kalitesi

MSUGT: Muhasebe Usul Genel Tebliği

SMMM: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

SPK: Sermaye Piyasaları Kurulu

TMS: Tekdüzen Muhasebe Sistemi

TÜRMOB: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği

TABLO DİZİNİ

Tablo 1: Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerin, Simgeleri ve Hesaplama Biçimleri..... 53

Tablo 2: Hisse Başına Kar, Fiyat Kazanç oranı, Hisse Başı Defter Değerinin ROA ile İlişkisi..... 61

Tablo 3: Hisse Başına Kar, Fiyat Kazanç oranı, Hisse Başı Defter Değerinin ROA Üzerindeki Etkisi 62

Tablo 4: Hisse Başına Kar, Fiyat Kazanç oranı, Hisse Başı Defter Değerinin ROE ile İlişkisi..... 63

Tablo 5: Hisse Başına Kar, Fiyat Kazanç oranı, Hisse Başı Defter Değerinin ROE Üzerindeki Etkisi..... 64

ŞEKİLLERİN DİZİNİ

Şekil 1.1. Muhasebe Bilgisi.....	4
----------------------------------	---

GİRİŞ

Muhasebe Bilgi Kalitesi (MBK); finansal raporların doğru, güvenilir ve şeffaf bir şekilde sunulmasını ifade eden bir kavramdır. Bu kavram hem yatırımcılar hem de işletmeler için büyük önem taşımaktadır. Yatırımcılar, yatırım kararlarını vermeden önce şirketlerin mali durumunu ve performansını doğru bir şekilde değerlendirmek için MBK'ye güvenirlir. İşletmeler ise MBK'nin yüksek olmasıyla birlikte yatırımcı çekimini arttırabilir. Ayrıca şirketlerin finansman maliyetlerini düşürerek daha fazla yatırımcı çekebilmesi, yüksek MBK'nin önemini ortaya koyar.

Bu tez çalışmasında, MBK'nin sermaye piyasası üzerindeki etkileri derinlemesine analiz edilmiştir. Çalışmada öncelikle MBK'nin farklı tanımları ve yorumları ele alınmış ardından MBK'nin finansal raporlamada neden önemli olduğu ve farklı paydaşlar için ne ifade ettiğı açıklanmıştır. MBK, finansal raporların temel niteliklerini belirleyen önemli bir ölçüttür. Doğruluk, güvenilirlik, zamanındalık, anlaşılrlık, karşılaştırılabilirlik ve açıklayıcılık gibi özellikler sağlam bir MBK'nin gerekliliğini vurgular.

Doğru ve güvenilir bilgiler, yatırımcıların ve diğer paydaşların şirketlerin mali durumunu ve performansını doğru bir şekilde değerlendirmesine olanak tanır. Bu da yatırımcı kararlarının daha bilinçli bir şekilde alınmasına yardımcı olur ve genel piyasa güvenini arttırır. Şirketler için yüksek MBK, sadece finansal açıdan değil; itibar ve iş ilişkileri açısından da kritiktir. Güvenilir bir MBK, şirketin itibarını arttırır ve daha güçlü iş ortaklıklarının kurulmasına ve daha fazla müşteri çekilmesine olanak tanır.

Piyasa istikrarı açısından da MBK'nin rolü büyüktür. Şeffaflığı arttırarak ve hesap verebilirliğini sağlayarak piyasalarda güvenin artmasına ve istikrarın korunmasına katkıda bulunur.

Farklı paydaşlar açısından MBK'nin önemi farklı anlamlar taşır. Yatırımcılar için doğru ve güvenilir bilgiler sunması şirket değerlendirmeleri açısından hayati öneme sahiptir. Şirket yönetimi için güvenilir bir MBK, finansal raporlama süreçlerinin sağlamlığını ve güvenilirliğini yansıtır. Denetçiler için MBK, denetleme süreçlerinin etkinliğini ve denetleme görüşlerinin güvenilirliğini ifade eder. Son olarak

düzenleme kurumları için MBK, sermaye piyasalarının şeffaflığını ve adil işleyişini temsil eder.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde muhasebe ve muhasebe bilgi kalitesi ele alınmıştır. Muhasebenin bilgisi ve önemi, muhasebenin temel kavramları, muhasebenin karları, muhasebe bilgi kalitesi ve etkileri gibi konulara yer verilerek açıklanmaya çalışılmıştır.

İkinci bölümde sermaye piyasaları ve muhasebe bilgi kalitesi arasındaki ilişki ele alınmıştır. Muhasebe bilgi kalitesini etkileyen konular üzerinde etkili olan bazı faktörler açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde muhasebe bilgi kalitesinin şirket performansına etkisi BIST30 şirketlerinden alınan veriler sonucunda, bu verilerin analizleri ve yorumları yer almaktadır. Araştırmanın önemi, sermaye piyasalarının ekonomik büyüme, finansal istikrar ve yatırımcı güveni açısından kritik rol oynamasıyla ilgilidir. Muhasebe bilgi kalitesinin bu faktörler üzerindeki etkisinin anlaşılması, işletmelerin finansal raporlama kalitesini artırma potansiyelini ortaya koyabilir. Araştırmanın kısıtları ve örnekleme belirtilmiş olup, çalışmanın mevcut literatürde kullanılan kalite belirleme tekniklerine dayandığı ve sermaye piyasalarının işleyişine katkı sağlamayı amaçladığı vurgulanmıştır. Muhasebe bilgi kalitesi alanında literatür çalışmasına yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MUHASEBE VE MUHASEBENİN BİLGİSİ

1.1. MUHASEBE BİLGİSİ

Muhasebe; bir işletmenin finansal işlemlerini kaydetme, raporlama ve analiz etme sürecidir. Bu işlemler, işletmenin mali durumunu ve performansını anlamak, kararlar almak ve dış paydaşlara bilgi sunmak için yapılır (Shim, Siegel, 1999: s.1).

Muhasebe, bir şirketin sürdürülebilirliğini, likiditesinin ve ödeme gücünün önceliklendirilmesini gerçekleştirir. Aynı zamanda iş başarısını ölçme, nerede gelişebileceğini belirleme ve finansal sağlığın zaman içindeki gelişimini takip etme amacına da sahiptir. Etkili planlama, verimli kaynak tahsisi yoluyla hedefe ulaşılmasına yardımcı olduğundan bütçeleme amacıyla kullanılır. Dolayısıyla muhasebe, yasal gerekliliklere uyumu sağlayıp doğru hesaplamalar sağlayarak vergi yönetiminde önemli bir rol oynar bu da cezaların veya diğer sorunların ortaya çıkmasını engeller (Oanh, (2022).

Buna ek olarak varlıkları gözetleyen nöbetçiler gibi davranan ve bilinmeyen yerlere yönelik sızıntıları durduran iç kontroller kurar. Varlık değerinin yanı sıra bu tespitlere dayalı olarak risklerin tanımlanmasının ardından elde edilen operasyonel verimlilik sayesinde tutarlılık, birlikte veya zaman içinde çeşitli noktalarda analiz edilebilecek farklı şirketler ve sektörler arasında karşılaştırılabilirliği de garanti eder (Gücenme Gençoğlu, Ertan, 2012: s.13-14).

Muhasebenin, muhasebe bilgilerinin bir işletmede mali ve mali olmayan faaliyetleriyle ilgili hem niceliksel hem de niteliksel verileri kapsar. Kaliteli muhasebe bilgisinin üretimi için muhasebe uygulamaları, yasal ve politik sistemler, finansal piyasa yapıları, vergi sistemleri ve kültürel yapılar dahil olmak üzere çok sayıda faktörden etkilenir. Bu çeşitli unsurlar toplu olarak muhasebe bilgilerinin faaliyet gösterdiği ortamı şekillendirir (Demirel Arıcı, 2017: s.221).

Şekil 1.1. Muhasebe Bilgisi

Öte yandan muhasebe bilgilerinin amacı yatırımcılara değerli, doğru veriler sağlamaktır. Muhasebe bilgilerinin kapsamı ve niteliği, yatırımcıların temel muhasebe uygulamalarını nasıl algıladıkları üzerinde doğrudan etkiye sahiptir ve bu da finansal piyasaların performansını etkiler. Bir şirketin değerinde, hisse fiyatında veya kazançlarında bir düşüş yaşanması durumunda yatırımcılar kayıplarını en aza indirmeye çalışır. Sermaye piyasaları alanında üstün kaliteli muhasebe bilgileri, dış paydaşlara şirketin temel ilkelerine ilişkin bütünsel bir anlayış kazandırır ve onlara yönetim davranışını proaktif bir şekilde denetleme yetkisi verir (Zhai, Wang, 2016: s. 254).

1.1.1. Muhasebe Bilgisinin Yatırımcı Kararlarına Etkisi

Yatırımcıların, şirketlerin mali durumunu ve performansını değerlendirmek için kullandıkları en önemli bilgi kaynaklarından biri muhasebe bilgisidir. Yatırımcılar, bu bilgiyi kullanarak şirketlere yatırım yapıp yapmamaya, hangi şirkete yatırım yaptıklarına ve ne kadar yatırım yapabilme durumlarına karar verirler. Yatırım kararlarını desteklemede muhasebe bilgisi; yatırımcıların, şirketlerin kârlılık, likidite, borçluluk ve özkaynak durumu gibi önemli mali göstergelerini analiz etmelerine olanak tanır. Bu analizler, yatırımcıların şirketlerin gelecekteki potansiyellerini değerlendirmelerine ve riskli yatırımlardan kaçınmalarına yardımcı olur (Elitaş, 2013: s.45).

Muhasebe bilgileri, yatırımcıların şirketlerin değerini anlamalarına yardımcı olur. Şirketlerin değerlemesi, yatırımcıların hisse senedi fiyatlarını ve diğer yatırım araçlarının fiyatlarını belirlemelerinde önemli bir rol oynar. Yüksek kaliteli muhasebe bilgisi, yatırımcıların şirketlere ve piyasalara olan güvenini artırır. Bu durum, yatırımcıların daha fazla yatırım yapmasına ve sermaye piyasalarının daha aktif bir şekilde işlenmesine katkıda bulunur (Yallapragada, 2012: s.284).

Muhasebe bilgileri piyasa istikrarının korunmasında önemli bir rol oynar. Şirketlerin mali durumları ve performansları hakkında şeffaf ve doğru bilgiler sunulması, piyasada aşırı fiyat dalgalanmalarının ve spekülasyonların önlenmesine yardımcı olur. Yüksek kaliteli muhasebe bilgisine sahip şirketlerin hisse senedi fiyatları genellikle daha yüksektir. Yatırımcılar, şirketlerin mali durumu hakkında daha güvenilir bilgilere sahip olduklarında, bu şirketlere daha fazla değer atfederler. Yatırımcılar, muhasebe bilgisini hisse senedi fiyatlarını belirlemede önemli bir faktör olarak görmektedir. Şirketlerin finansal durumu ve performansı hakkında sağlıklı ve doğru bilgilere sahip olmak, yatırımcıların doğru yatırım kararları almasını sağlar (Bryce, 2015: s.164).

Muhasebe skandalları, şirketlerin hisse senedi fiyatlarında önemli düşüşlere neden olabilir. Yatırımcıların güvenini kaybeden şirketler, sıklıkla hisse senedi fiyatlarında ciddi düşüşler yaşarlar ve bu durum genellikle uzun vadeli olumsuz etkilere neden olur. Düzenleyici kurumlar, muhasebe standartlarını ve raporlama kurallarını geliştirerek muhasebe bilgisinin kalitesini arttırmaya çalışmaktadır. Bu, daha şeffaf ve güvenilir finansal raporların oluşturulmasını sağlayarak yatırımcıların daha sağlıklı kararlar almalarına yardımcı olur (McNichols, 2002).

1.2. MUHASEBE STANDARTLARI VE DÜZENLEMELER

Muhasebe standartları ve düzenlemeler; finansal bilgilerin tutarlı, şeffaf ve güvenilir bir şekilde sunulmasını sağlamak için hayati önem taşır. Bu standartlar ve düzenlemeler, yatırımcılar, alacaklılar, hissedarlar ve diğer paydaşlar gibi finansal bilgileri kullanan tüm taraflar için önemlidir (Haftacı, Badem, 2011: s.2). Muhasebe standartları, muhasebe ilkelerini ve uygulamalarını tanımlar; finansal tabloların

formatını ve içeriğini belirler ayrıca finansal bilgilerin ölçümü, kaydı ve sunumu için rehberlik sağlar. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB), uluslararası düzeyde muhasebe standartlarını belirleyen bağımsız bir kuruluştur. IASB, 160'dan fazla ülkede kabul edilen Uluslararası Muhasebe Standartları (IFRS)'nı geliştirir ve yayımlar. IFRS'nin amacı, finansal bilgilerin küresel düzeyde karşılaştırılabilirliğini ve tutarlılığını sağlamaktır (Yatbaz, Çatıkkaş, 2018: s.172).

Ulusal muhasebe standart belirleyicileri, her ülkenin kendi muhasebe standartlarını belirleyen kurumları içerir. Bu kurumlar, ulusal muhasebe standartlarını (TMS) belirleyebilir veya Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nı (IFRS) ulusal düzenlemelere uyarlayabilir. Türkiye'de, Türkiye Muhasebe Standartları (TMS), Maliye Bakanlığı tarafından yürütülen bir süreçle belirlenir ve büyük ölçüde IFRS ile uyumlu hale getirilmiştir. Sermaye Piyasaları Kurulu (SPK) ve Kamu Gözetim Kurumu (KGK) gibi kurumlar da muhasebe ile ilgili düzenlemeler yapmaktadır (Karabacak, 2018: s.45).

Muhasebe düzenlemeleri, muhasebe standartlarının uygulanmasını zorunlu kılar, muhasebe mesleğini düzenler ve finansal raporlamayla ilgili yasal çerçeveyi oluşturur (Gücenme Gençoğlu, İşseveroğlu, 2018: s.147).

1.3. MUHASEBE UYGULAMALARI

Muhasebe uygulamaları, işletmelerin finansal durumlarını ve performanslarını şeffaf bir şekilde sunmalarını sağlayarak sermaye piyasalarının işleyişi ve etkinliği için kritik önem taşımaktadır. Bu uygulamalar, genel olarak iki farklı kategoride incelenir: ilke bazlı ve kural bazlı uygulamalar (Balsarı, Dalkılıç, 2007: s.115).

1.3.1. İlke Bazlı Uygulamalar

İlke bazlı uygulamalar, muhasebe standartlarının genel prensiplerini ve kavramlarını temel alır. Bu prensipler, muhasebe uygulamalarının temelini oluşturur ve muhasebecilere, finansal işlemleri ve olayları objektif ve tutarlı bir şekilde sunmaları konusunda rehberlik eder. İlke bazlı uygulamaların temel özellikleri şunlardır (Gücenme, Ertan, 2012: s:109-110):

Esneklik; ilke bazlı uygulamalarda muhasebecilere, koşullara göre belirli bir esneklik tanır. Bu sayede muhasebeciler herbir işletmenin kendine özgü durumunu ve faaliyet alanını göz önünde bulundurarak en uygun muhasebe yöntemini seçebilirler (Mulford, Comiskey, 2002: s.85-86).

Yorumlama gerekliliği; ilke bazlı uygulamalarda muhasebecilerin muhasebe standartlarını yorumlamasını ve işletmenin özel koşullarına uyarlamasını gerektirir. Bu durum, muhasebecilerin mesleki yargılarını ve etik değerlerini kullanmalarını zorunlu kılar (Yürekli, Susmuş, 2019: s.2).

Karşılaştırılabilirlik sorunu; ilke bazlı uygulamaların yoruma açık olması, farklı muhasebeciler tarafından hazırlanan finansal tabloların farklı şekilde sunulmasına yol açabilir. Bu durum, finansal tabloların karşılaştırılabilirliğini zorlaştırabilir (Dinç, Atabay, 2016: s.464-465).

1.3.2. Kural Bazlı Uygulamalar

Kural bazlı uygulamalar, muhasebe standartlarını daha detaylı ve kesin bir şekilde tanımlar. Bu standartlar, muhasebecilerin uymaları gereken belirli kuralları içerir. Kural bazlı uygulamaların temel özellikleri şunlardır (Gücenme Gençoğlu, Ertan, 2012: s:110-111):

Kural bazlı uygulamalar, muhasebecilere net ve kesin talimatlar sunarak finansal tabloların daha tutarlı ve karşılaştırılabilir olmasını sağlar. Standartlar, muhasebecilere hangi işlemleri nasıl kaydetmeleri gerektiği konusunda açık yönergeler verir, bu da finansal tabloların tutarlılığını artırır. Kural bazlı uygulamalarda, muhasebecilerin yorum yapma imkânı sınırlıdır. Bu durum, muhasebe hatalarının ve sahtekarlık riskinin azalmasına yardımcı olur. Standartlar genellikle belirli durumlar için net bir yol izler, bu da finansal raporların güvenilirliğini artırır (Delikanlı, 2011: s.78).

Esneklik eksikliği, kurallara dayalı uygulamalarda muhasebecilere daha fazla esnekliğe sahip olabilmeleri için fazla alan sunmamaktadır. Bu durum, özel durumlarını mali tablolarında tam olarak yansıtmaya ihtiyacı duyan bazı işletmeler için bir sınırlama olabilir. Öte yandan bu yaklaşım, muhasebe uygulamalarında daha fazla tutarlılık ve tekdüzelik sağlayabilir, dolayısıyla karar alma süreçlerine daha güvenilir bilgi sağlanmasına katkıda bulunabilir (Güner, Öztürk, 2016: s.50).

Kural bazlı ve ilke bazlı uygulamalar arasında seçim yaparken işletmenin ihtiyaçları ve faaliyet alanı göz önünde bulundurulmalıdır. Her iki yaklaşımın da avantajları ve dezavantajları vardır ve işletmenin özelliklerine uygun olanı seçmek önemlidir. Hangi yaklaşımın daha iyi olduğu sorusuna kesin bir cevap yoktur. Hangi yaklaşımın tercih edileceği, işletmenin büyüklüğü, karmaşıklığı ve faaliyet alanı gibi faktörlere bağlıdır (Balsarı, Dalkılıç, 2007: s.109-110).

Genel olarak küçük ve orta ölçekli işletmeler için ilke bazlı uygulamalar daha uygun olabilir. Bu işletmelerde, muhasebecilerin finansal işlemleri ve olayları objektif ve tutarlı bir şekilde sunmalarına yardımcı olacağı için genel prensiplere ve kavramlara ihtiyaç duyulur.

Büyük ve karmaşık işletmelerde ise kural bazlı uygulamalar daha uygun olabilir. Bu işletmelerde, finansal tabloların tutarlı ve karşılaştırılabilir olması daha önemlidir. Kural bazlı uygulamalar, bu tutarlılığı ve karşılaştırılabilirliği sağlamada yardımcı olabilir (Dinç, Atabay, 2016: s.464-465).

1.4. MUHASEBE BİLGİ KALİTESİ

İş dünyasında muhasebe bilgilerinin kalitesi çok önemlidir. Organizasyon içindeki finansal yönetimini ve dış oyuncularla iletişimin nasıl aktığını yönlendirir. Kaliteli muhasebe bilgisi, bir işletmenin etkili bir şekilde yönetilmesine yardımcı olur ve bu da iş başarısına yol açar. Muhasebe bilgilerinin kalbinde doğruluk yatar; bu, herhangi bir ticari kuruluşun gerçek mali durumunu yansıtan bir ayna görevi gören temel bir özelliktir. Güvenilirlik, bu verilere olan güveni artırır; yatırımcıların güveni şirketin itibarını korur ve dış paydaşların güveni kazanılabilir (Özerhan, 2010: s.13).

Güvenilirlik, muhasebe bilgilerine duyulan güveni sağlar. Kullanıcılar bu bilgilere güvendiğinde şirketin itibarı korunur ve dış paydaşların güveni kazanılır. Kolayca erişilebilen muhasebe bilgileri, karar alma süreçlerini hızlandırır. Bilginin doğru zamanda ve doğru formatta sağlanması, şirketlerin faaliyetleriyle ilgili stratejik kararlar almasına yardımcı olur (Özerhan, 2010: s.14).

Zamanında sağlanan muhasebe bilgileri, işletmenin mevcut mali durumunu anlamasına ve gerektiğinde müdahale etmesine olanak tanır. Geciken bilgi yanlış kararlara yol açabilir. Muhasebe bilgileri bir işletmenin tüm finansal faaliyetlerini kapsamalıdır. Bu nedenle gelir tablosu, bilanço, nakit akış tablosu vb. mali tabloların işletmenin mali durumunu tam olarak yansıtmaları gerekir (Suadiye, 2019: s.367).

Karşılaştırılabilirlik, muhasebe bilgilerinin farklı dönemlerde ve farklı işletmeler arasında mukayese edilebilir olmasını ifade eder. Bu, işletmenin geçmiş performansını değerlendirmesine ve benzer işletmelerle karşılaştırılabilmesine olanak tanır (Kavramsal Çerçeve, 2016: s.10).

Muhasebe bilgilerinin net ve anlaşılır olması önemlidir. Karmaşık terimlerin ve hesaplamaların net bir şekilde açıklanması, kullanıcıların bu bilgileri kolayca yorumlamasına yardımcı olur (Maines,2006: s.400).

Son olarak muhasebe bilgilerinin gizliliği, işletmenin ticari sırlarını korumada ve şirketlere rekabet avantajı sağlamada yardımcı olur. Ayrıca hassas olan bilgilerin yalnızca yetkili kişilerle paylaşılması da önemlidir (Akenbor, 2013: s 49).

1.4.1. Yasal ve Politik Sistemlerin Muhasebe Bilgi Kalitesi Üzerindeki Etkisi

Yasal ve politik sistemler, muhasebe uygulamaları ve muhasebe bilgi kalitesi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu etki, hukuk sisteminin türü, politik istikrar ve yolsuzluk gibi çeşitli faktörler aracılığıyla ortaya çıkar. Yüksek muhasebe bilgi kalitesine sahip olmak için, ülkelerin sağlam yasal ve politik sistemlere sahip olması ve yolsuzlukla mücadeleye önem vermesi önemlidir.

Dünyadaki çağdaş hukuk sistemleri, taşıdıkları ortak niteliklere göre iki temel kategoride incelenebilir: Anglosakson ve Kıta Avrupası hukuk sistemleri. Her iki sistemin de muhasebe uygulamaları ve muhasebe bilgi kalitesi üzerinde önemli bir etkisi vardır (Ertan, 2011: s.35).

Anglosakson hukuk sistemi, yargı kararlarına ve emsal teşkil eden davalara dayanan bir sistemdir. Bu sistemde yazılı kanunlar nispeten az önem taşır ve yargıçlar, yasal boşlukları doldurmak ve hukuki ihtilafları çözmek için önemli bir rol oynar. Anglosakson hukuk sisteminin muhasebe uygulamaları üzerindeki etkisi şunlardır: Anglosakson hukuk sisteminin esnekliği, muhasebe standartlarının da esnek olmasına yol açar. Bu durum; muhasebecilere, işletmenin özel durumlarını ve faaliyet alanını göz önünde bulundurarak en uygun muhasebe yöntemini seçme imkanı tanır. (Elitaş, Yıldız, Üç, 2011: s.34).

Anglosakson hukuk sisteminde, yasal metinlerin yorumlanması yargıçlara bırakılır. Bu durum, muhasebe standartlarının yoruma açık olmasını sağlar ve muhasebecilerin mesleki yeterliliklerini kullanmalarını öngörür. Bu hukuk sisteminde, mahkemelerin kararları kamuya açıklanmaktadır. Bu durum, muhasebe uygulamalarında şeffaflığın artmasına ve yatırımcıların şirketlerin finansal durumları hakkında daha fazla bilgi edinmelerine katkıda bulunur (Yılmaz, 2009: s.55).

Kıta Avrupası hukuk sistemi, yazılı kanunlara ve düzenlenmelerine dayanan bir sistemdir. Bu sistemde, yasal metinler detaylı ve kesin bir şekilde düzenlenir ve yargıçların yorumlama yetkisi sınırlıdır. Kıta Avrupası hukuk sisteminin katı ve kesin kuralları, muhasebe standartlarının da tutarlı ve karşılaştırılabilir olmasını sağlar. Bu durum, finansal tabloların farklı ülkelerde faaliyet gösteren şirketler için karşılaştırılabilirliğini kolaylaştırır. Kıta Avrupası hukuk sisteminde, yasal metinlerin yorumlama yetkisi sınırlıdır. Bu durum, muhasebe standartlarının da yoruma açık olmamasını, muhasebe hatalarının ve sahtekarlık riskinin azaltılmasını sağlar. Kıta Avrupası hukuk sisteminin katı ve detaylı kuralları, muhasebe standartlarının da karmaşık olmasına yol açabilir. Bu durum, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler için muhasebe uygulamalarını zorlaştırabilir (Ertan, 2011: s.44).

Anglosakson ve Avrupa hukuk sistemlerinin muhasebe uygulamaları ve bilgi kalitesi üzerinde önemli etkisi vardır. Bahsedilen her iki sistemin de avantajları ve dezavantajları vardır. Sistemlerden hangisinin tercih edilebilir olduğu konusunda kesin bir cevap yoktur. Tercih edilen sistem şirket büyüklüğü, karmaşıklık ve endüstri gibi faktörlere bağlıdır (Elitaş, Yıldız, Üç, 2011: s.2-3).

1.4.2. Tekdüzen Muhasebe Sisteminin Muhasebe Bilgi Kalitesine Uyumu

Tekdüzen Muhasebe Sistemi (TMS), Türkiye'de faaliyet gösteren işletmelerin muhasebe uygulamalarında uyması gereken ortak bir çerçevedir. 1 Ocak 1994 tarihinden itibaren yürürlüğe giren TMS, işletmelerin benzer niteliklere sahip finansal işlem ve olayları aynı şekilde muhasebeleştirmelerini ve finansal bilgilerini tek tip finansal tablolar ve raporlarda sunmalarını sağlar (Demir, Onocak, 2021: s.217).

Temsil ettiği bilgi birikimiyle TMS, farklı sektörlerdeki ve farklı büyüklükteki işletmelerin finansal bilgilerini karşılaştırılabilir hale getirir. Bu özellik, yatırımcılar, kredi verenler ve diğer finansal karar vericiler için finansal tabloların anlamını artırır ve bu tabloları daha kullanışlı hale getirir. Aynı zamanda TMS, işletmelerin muhasebe politikalarını ve uygulamalarını sürekli olarak tutarlı bir şekilde uygulamalarını sağlar. Bu tutarlılık, finansal tabloların farklı dönemlerde karşılaştırılabilirliğini artırır ve işletmenin mali durumu ve performansı hakkında daha güvenilir bilgi sağlar (Demir, Onocak, 2021: s.220).

TMS işletmelerin finansal bilgilerini daha şeffaf bir şekilde sunmalarını teşvik eder. Bu, yatırımcıların ve diğer finansal karar vericilerin işletmenin mali durumu ve riskleri hakkında daha fazla bilgi edinmelerini sağlar. TMS aynı zamanda muhasebe uygulamalarında objektif ve tutarlı yöntemlerin kullanılmasını destekler, böylece finansal tabloların daha güvenilir ve doğru olmasını sağlar (Demir, Onocak, 2021: s.205).

Tekdüzen Muhasebe Sisteminin muhasebe bilgi kalitesi üzerindeki etkisini inceleyen birçok ampirik çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalardan elde edilen bulgular, TMS'nin muhasebe bilgi kalitesini önemli ölçüde arttırdığını göstermektedir. Örneğin, Demir ve Onocak (2021) tarafından yapılan bir çalışmada, TMS'ye uyumun muhasebe

bilgi kalitesini önemli ölçüde arttırdığı ve yatırımcıların finansal tablolar hakkında daha fazla güven duymalarını sağladığı bulgusuna ulaşılmıştır (Demir, Onocak, 2021: s.211).

1.4.3. Muhasebe Bilgi Kalitesinin Göstergeleri Ve Endeksleri

Muhasebe bilgi kalitesi, finansal tabloların ve diğer finansal bilgilerin doğru, güvenilir, şeffaf ve kullanıcılar için faydalı olması gerektiği anlamına gelir. Bu kaliteyi ölçmek için çeşitli göstergeler ve endeksler kullanılabilir. Muhasebe standartlarına uyum, bir şirketin muhasebe politikalarının ve uygulamalarının kabul edilmiş muhasebe standartlarına ne kadar uyumlu olduğunu değerlendirir. Bu, finansal bilgilerin karşılaştırılabilirliğini sağlamaya yardımcı olur (Pamukçu, 2011: s.140).

Finansal tabloların şeffaflığı, finansal tabloların ne kadar açık, net ve anlaşılır olduğu incelenir. Kullanıcıların doğru bilgilere erişebilmesi ve finansal durumu anlayabilmesi için şeffaflık önemlidir. Finansal tabloların zamanında sunulması, finansal tabloların yayımlanmasının zamanında yapıldığını gösterir. Bu durum yatırımcıların ve diğer paydaşların güncel bilgilere erişimini sağlar ve karar almalarını kolaylaştırır (Şener, 2012: s.182).

Muhasebe hataları ve sahtekarlık sıklığı, muhasebe kayıtları ve finansal tablolardaki hata ve sahtekarlık riskinin düzeyine göre değerlendirilir. Düşük hata ve sahtecilik oranları, finansal bilgilerin güvenilirliğini artırır (Akyel, 2009: s.71).

Kurumsal yönetim uygulamalarının sağlamlığında bir şirketin kurumsal yönetim uygulamalarının ne kadar sağlam ve etkili olduğu incelenir. İyi kurumsal yönetim uygulamaları, şirketin finansal performansını ve şeffaflığını artırır (Pamukçu, 2011: s.138).

Muhasebe bilgi kalitesini ölçmek için kullanılan bazı endeksler vardır. Bunlar, muhasebe uygulamalarının ve kurumsal yönetim standartlarının değerlendirilmesine yardımcı olur. Bunlardan biri Muhasebe Kalite Endeksi (AQQI)'dir. KPMG tarafından geliştirilen bu endeks, muhasebe bilgi kalitesini 100 puanlık bir ölçekte ölçer. Bu

endeks, muhasebe bilgilerinin doğruluğunu, güvenilirliğini ve şeffaflığını değerlendirir (Albayrak, Şahingöz, 2021: s.356).

Diğer bir endeks ise Kurumsal Yönetim Kalite Endeksi (CGQI)'dir. Dünya Bankası tarafından geliştirilen bu endeks, kurumsal yönetim uygulamalarının sağlamlığını 100 puanlık bir ölçekte ölçer. Şirketlerin kurumsal yönetim yapılarını ve uygulamalarını değerlendirerek şeffaflık, hesap verebilirlik ve hissedar hakları gibi konuları inceler (Albayrak, Şahingöz, 2021: s.356-357).

Bunların yanında Yolsuzluk Algılama Endeksi (CPI) de muhasebe bilgi kalitesinin bir göstergesi olabilir. Transparency International tarafından geliştirilen bu endeks, kamu sektöründeki yolsuzluk algısını 0 ila 100 puan arasında ölçer. Bu endeks, yolsuzluğun finansal bilgilerin doğruluğu ve şeffaflığı üzerindeki olumsuz etkisini değerlendirir (Albayrak, Şahingöz, 2021: s.356).

1.4.4. Farklı Sektörler Ve Şirketler Arasındaki Muhasebe Bilgi Kalitesi Karşılaştırması

Öncelikle, sektörün düzenlemeleri muhasebe bilgi kalitesini belirleyen önemli bir faktördür. Bazı sektörlerde, muhasebe ve finansal raporlama konusunda daha katı düzenlemeler ve standartlar bulunmaktadır. Özellikle finansal sektör gibi düzenleyici otoritelerin denetimine sıkı sıkıya tabi olan sektörlerde, şirketlerin muhasebe bilgi kalitesi genellikle daha yüksektir. Bankacılık ve sigortacılık gibi alanlarda faaliyet gösteren şirketler, daha katı muhasebe standartlarına tabi tutulmaktadır (Dinç, Abdiğlu, 2009: s.163-167).

Bununla birlikte, sektörün özellikleri de muhasebe bilgi kalitesini etkileyen bir diğer önemli faktördür. Bazı sektörlerde, muhasebe bilgilerinin yorumlanması ve değerlendirilmesi daha zor olabilir. Özellikle madencilik, petrol ve gaz gibi sektörlerde, varlık değerlemeleri ve gelir tahminleri gibi konularda belirsizlikler daha yaygındır. Bu durum, söz konusu sektörlerdeki şirketlerin muhasebe bilgi kalitesinin daha düşük olmasına neden olabilir (Dinç, Abdiğlu, 2009: s.161).

Son olarak sektörün rekabet yoğunluğu da muhasebe bilgi kalitesini etkileyen bir faktördür. Rekabetin yoğun olduğu sektörlerde, şirketler yatırımcıları cezbetmek ve pazar paylarını korumak için daha şeffaf ve tutarlı muhasebe bilgileri sunmaya daha istekli olabilirler. Bu durum, söz konusu sektörlerdeki şirketlerin muhasebe bilgi kalitesinin daha yüksek olmasına katkıda bulunabilir (Dinç, Abdiğlu, 2009: s.161).

Sektörel farklılıkların muhasebe bilgi kalitesi üzerindeki etkisi, şirketlerin faaliyet gösterdiği sektörü anlamak ve değerlendirmek için önemli bir faktördür. Bu nedenle, sektörel faktörlerin muhasebe bilgi kalitesi üzerindeki etkisi konusunda yapılan araştırmalar, işletmelerin finansal performanslarını anlamalarına ve karar vermelerine yardımcı olabilir (Uzun, 2022: s.591).

Şirketin boyutu; büyük ve halka açık şirketlerde daha küçük ve özel şirketlere kıyasla daha fazla kaynak ve uzmanlığa sahip olma eğilimindedir. Bu durum, büyük ve halka açık şirketlerin muhasebe bilgi kalitesinin daha yüksek olmasına katkıda bulunabilir (Özçelik, 2018: s.534) .

Şirketin kurumsal yönetimi; güçlü kurumsal yönetim uygulamalarına sahip şirketlerde muhasebe ve finansal raporlama süreçlerine daha fazla önem vermeye ve şeffaflığı teşvik etmeye daha istekli olabilirler. Bu durum, söz konusu şirketlerin muhasebe bilgi kalitesinin daha yüksek olmasına katkıda bulunabilir (Özçelik, 2018: s.534).

Şirketin finansal durumu; mali açıdan sağlam şirketlerde mali açıdan zorlanan şirketlere kıyasla daha yüksek muhasebe bilgi kalitesine sahip olma eğilimindedir. Bu durum, mali açıdan sağlam şirketlerin muhasebe hataları ve sahtekarlık riskinin daha düşük olmasıyla açıklanabilir (Karakaş, Varıcı, 2024: s.124).

1.4.5. Denetim Komitesinin Varlığı ve Muhasebe Bilgi Kalitesi

Denetim komitesi, halka açık şirketlerde muhasebe bilgi kalitesinin artırılmasında önemli bir rol oynayan kuruldur. Bu komiteler, yönetim kurulu tarafından atanır ve bağımsız denetçiler ile iş birliği yaparak şirketin finansal raporlama sürecini denetler. Görevleri arasında, muhasebe sistemi ve finansal

raporlama süreçlerinin sağlamlığını ve güvenilirliğini değerlendirmek, finansal tabloların uygunluğunu denetlemek, muhasebe politikalarını ve iç kontrol sistemini incelemek, bağımsız denetim sürecine katılmak gibi önemli hususlar bulunmaktadır (Öğücü, 2017: s.35).

Denetim komitesi, finansal tabloların hazırlanması ve sunulması sürecinde şirketin iç kontrol mekanizmalarının etkinliğini ve yeterliliğini değerlendirir. Risk yönetimi sistemini ve iç kontrol sisteminin risk azaltma yöntemlerini gözden geçirir, yolsuzluk ve hile önleme faaliyetlerinin etkinliğini değerlendirir. Bu şekilde, şeffaflık ve güvenilirlik sağlanırken işletmenin mali durumu ve performansı hakkında doğru bilgiye erişim kolaylaştırılır (Kalmış, Dalgın, 2010: s.115).

Bağımsız denetim sürecinin yönetimi ve bağımsız denetçilerin seçimi, ataması ve performanslarının değerlendirilmesi de denetim komitesinin sorumlulukları arasındadır. Bu süreçlerin düzgün bir şekilde yürütülmesi, finansal bilgilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlar. Ayrıca denetim komitesi yönetim kuruluna ve halka açık bilgi olarak finansal raporlama ve iç kontrol sistemi ile ilgili raporlar sunar ve muhasebe ve finansal raporlama ile ilgili etik konularda rehberlik ve danışmanlık sağlar. Bu şekilde, işletmenin muhasebe bilgi kalitesi ve yönetim standartları yüksek seviyede tutulur. Denetim komitesi, muhasebe bilgi kalitesine katkılarıyla şirketin finansal yönetimini güçlendirir. Bu katkılar çeşitli alanlarda kendini gösterir (Kalmış, Dalgın, 2010: s.115).

İlk olarak denetim komitesi şirkette güçlü bir kurum kültürünün yaratılmasına yardımcı olur. Yönetim kurulu ile üst yönetim arasında açık ve şeffaf iletişim sağlayarak etik değerlerin ve sorumluluğun ön planda tutulmasını teşvik eder. Diğer bir yönden denetim komitesi, kaliteli finansal raporlama için gereken kontrollerin yapılmasını sağlar. Muhasebe ve finansal raporlama süreçlerindeki riskleri ve hataları tespit eder ve bu konuda gerekli önlemlerin alınmasını destekler (Özer, Merter, 2019: s.1011).

Denetim komitesi aynı zamanda iç kontrol sisteminin oluşturulmasında ve geliştirilmesinde de önemli bir rol oynamaktadır. Şirketin iç kontrol sisteminin iyileştirilmesi için gerekli tedbirleri uygular ve sürecin düzenli olarak gözden geçirilmesini sağlar. Denetim komitesi ayrıca bağımsız denetçiler ile iç denetçiler arasındaki işbirliğini geliştirerek denetim sürecinin sağlıklı yürütülmesini sağlar. Bu koordinasyon, denetim sürecinin daha verimli ve etkin çalışmasına katkıda bulunur (Sevim, Eliuz, 2007: s.62).

Denetim komitesi, muhasebe bilgi kalitesinin artırılmasında önemli bir rol oynayan bir kuruldur. Bu komiteler, muhasebe sistemi ve finansal raporlama, iç kontrol sistemi, bağımsız denetim ve diğer görevler aracılığıyla şirketin finansal raporlama sürecinin sağlamlığını ve güvenilirliğini arttırmaya katkıda bulunur. Son olarak denetim komitesi işletme yönetiminin bağımsız denetçilere ve iç denetçilere hesap verebilmesini sağlar. Bu şekilde, yönetimde hesap verebilirlik kültürünün gelişmesine katkıda bulunur ve şirketin uzun vadeli başarısını destekler (Karyağdı, Koca, 2022: s.152-153).

1.5. SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK MESLEĞİNİN DENETİME ETKİSİ VE ETİK KURALLARI

Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) mesleği, etik ilkeler ve sorumluluklar çerçevesinde yürütülmesi gereken bir meslektir. Bu etik kurallar, muhasebecilerin dürüst, objektif ve tarafsız bir şekilde hareket etmesini ve kamuya ve meslektaşlarına karşı sorumlu olmasını sağlar. Mali müşavirlik mesleğinin etik kuralları, mesleğin temel değerlerini ve uygulamalarını şekillendirir. Bu kurallar, mesleği icra edenlerin davranışlarını ve kararlarını yönlendirir.

Dürüstlük: Mali müşavirlerin işlerini dürüstlük ve doğruluk ilkelerine uygun olarak yürütmeleri beklenir. Finansal raporlama süreçlerinde ve diğer muhasebe faaliyetlerinde doğru ve güvenilir bilgi sağlama zorunluluğu vardır. Yanıltıcı veya eksik bilgi sunmak etik olmayan davranışlara örnektir. Mali müşavirler, tarafsız ve adil bir şekilde hareket etmek zorundadır. Kişisel duygular, önyargılar veya dış etkenlerin

muhasabe kararlarını etkilemesine izin verilmemelidir. Finansal bilgilerin analizi ve yorumlanmasında tarafsızlık önemlidir (Özkaya, 2008: s.40-41).

Profesyonel yetkinlik: Mesleklerini icra ederken gerekli bilgi, beceri ve deneyime sahip olmaları beklenir. Sürekli eğitim ve mesleki gelişim, bu yetkinliğin sürdürülmesinde önemli bir rol oynar. Müşterilerin ve kamuoyunun güvenini sağlamak için profesyonel standartlara uygun hareket etmek önemlidir. Müşterilerinin finansal bilgilerini gizli tutmakla yükümlüdür. Bu bilgiler, yasal olmayan bir zorunluluk olmadıkça üçüncü taraflarla paylaşılmamalıdır. Müşteri mahremiyetinin korunması, mesleki etiğin önemli bir bileşenidir (Özkaya, 2008: s.40-41)..

Mesleki davranışta SMMM'ler, meslektaşlarına ve diğer paydaşlara karşı saygılı ve profesyonel bir şekilde davranmalıdır. Meslek onurunu korumak ve meslektaşları arasında güveni sağlamak için uygun bir davranış standardı benimsemek önemlidir. Herhangi bir etik olmayan veya profesyonel olmayan davranış, mesleğin ve meslektaşların itibarını zedeleyebilir (Özkaya, 2008: s.51).

Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik mesleğinin etik kurallarını ihlal edenler için çeşitli yaptırımlar uygulanabilir. Bu yaptırımlar arasında; meslekten ihraç, para cezası ve yasal işlem gibi yaptırımlar yer alabilir. Muhasebecilerin etik kurallara uymasını sağlamak için çeşitli kurumlar faaliyet göstermektedir. Bu kurumlar arasında, meslek odaları, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları yer alır (Çokgezen, 2011: s.51).

Türkiye'de mali müşavirlik mesleğinin etik kuralları, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği'nin (TÜRMOB) Etik Kuralları ve Mesleki Davranış İlkeleri Yönetmeliği ile belirlenmiştir. Bu yönetmelik, muhasebecilerin uyması gereken temel etik ilkeleri ve bu ilkelerin ihlali halinde uygulanabilir yaptırımları düzenlemektedir (Çokgezen, 2011: s.51).

Mali müşavirlik mesleğini etik bir şekilde icra etmek, mesleğin saygınlığını korumak ve kamuya karşı olan güven duygusunu arttırmak için büyük önem taşımaktadır. Mali müşavirler, etik kurallara her zaman uymaya özen göstermeli ve

mesleki sorumluluklarını yerine getirirken dürüst, objektif ve tarafsız bir şekilde hareket etmelidirler (Daştan, 2015: s.69).

1.6. MUHASEBENİN TEMEL KAVRAMLARI

Muhasebenin temel kavramları işletmelerin mihenk taşlarıdır. Bir şirketin mali durumunu, finansal performansını, karar almalarını ve geleceğe yönelik beklentilerini değerlendirmek için temel kavramlar olmazsa olmazdır. Bu kavramlar, işletmelerin etkin bir şekilde yönetilmesi ve sürdürülebilirliklerinin sağlanması için hayati öneme sahiptir.

Muhasebenin temel kavramları 1992 yılında Resmî Gazete’de yayımlanan 1 Sıra No’lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile düzenlenmiş olup tebliğde kavramlar şu şekilde açıklanmıştır:

1.6.1. Sosyal Sorumluluk Kavramı

Muhasebe uygulamalarının düzgün bir şekilde yürütülmesi, işletmelerin finansal tablolarının düzenlenmesi ve sunulmasında toplumun çıkarları göz önünde bulundurularak bilgiyi üretirken tarafsız, doğru, güvenilir bir şekilde davranılmasını açıklamaktadır (MSUGT 1992).

Muhasebedeki sosyal sorumluluk, işletmelerin sadece finans ile ilgili işlemlerini göz önünde bulundurmaz. Çevresel ve toplumsal hareketleri de göz önünde bulundurur. İşletmelerin sadece kar amacı gerçekleştirmek için değil topluma ve çevreye karşı da sorumluluklarını yerine getirmesi gerekir. Muhasebe ise, işletmelerin sosyal sorumluluklarını inceleyip yönettikten sonra bunların raporlanmasını sağlar. Bu yüzden muhasebe bilgi kalitesi ile sosyal sorumluluk arasında önemli bir ilişki bulunur (Cemalcılar, Önce, 1999: s.43).

Muhasebe bilgi kalitesi, işletmelerin finansal raporlama süreçlerinde güvenilir bilgi sunar. Sosyal sorumluluk ise, işletmelerin faaliyetlerini gerçekleştirirken toplum ve çevre üzerindeki etkilerini de dikkate alarak hareket etmeye çalışır. Şirketler bu şekilde hareket ettiği zaman ekonomik anlamda da olumlu bir şekilde etkilenmiş

olurlar. Bu noktada muhasebe bilgi kalitesi ile sosyal sorumluluk arasında bir önemli bir ilişki bulunur (Başar, 2015: s.60).

Kaliteli muhasebe bilgilerine sahip olan işletmeler, sosyal sorumluluk faaliyetlerini daha etkili bir şekilde izleyebilir. Örneğin, çevresel etkilerin izlenmesi ve değerlendirilmesi için doğru ve ayrıntılı verilere sahip olan işletme, çevre dostu uygulamalarını daha etkin bir şekilde uygulayarak faaliyetlerini sürdürmektedir (Doğan, 2018: s.103).

İkinci olarak ise kaliteli muhasebe bilgileri, işletmelerin sosyal sorumluluk faaliyetlerini daha etkili ve kolay bir şekilde raporlanmasını sağlar. Güvenilir ve ayrıntılı bilgilere göre hazırlanan sosyal sorumluluk raporları, işletmelerin sundukları bilgilerin güvenilirliğini artırır. Bu durumda işletmelerin sosyal sorumluluk kavramına verdiği önemi anlatır ve işletmelerin başarılı olmasına yardımcı olur (Ateş, Senal, 2012: s.73).

Sonuç olarak, muhasebe bilgi kalitesi ile sosyal sorumluluk arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. Muhasebe bilgisi yüksek olan işletmeler sosyal sorumluluk faaliyetlerini daha etkin ve kolay bir şekilde yönetirler. Bu da işletmelerin sadece finansal başarıya değil toplumsal ve çevresel etkilere de önem verdiğini gösterir. Bu nedenle, işletmelerin sosyal sorumluluk alanında başarılı olması için muhasebe bilgi kalitesine önem vermeleri gerekir (Fettahoğlu, 2013: s.13-18).

1.6.2. Kişilik Kavramı

Bu kavram işletmenin yöneticisinden, sahibinden, ortağından ayrı bir kişiliğe sahip olduğunu ve faaliyetlerini bu kişilik adına yürütmesi gerektiğini açıklar (MSUGT 1992).

Kişilik kavramı, yöneticilerin ve işletmelerin bağımsız olarak ele alınmasını gerektirir. Kişilik kavramı muhasebe bilgi kalitesinde önemli bir rol oynar. İşletmeye ait varlıkların ve yükümlülüklerin birbirinden ayrılması, finansal tabloların güvenilirliğini artırır (Tekere, 2017: s.45). Bu ayrım, işletmenin ekonomik durumunun

ve performansının sunulmasına fayda sağlar ve finansal raporlamanın temelini oluşturur.

Muhasebe bilgilerinin kalitesi, mali tablolarda sunulan bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliğine göre değerlendirilir (Çelik, 2018: s.78). Kişilik kavramının dahil edilmesiyle kurumsal finansal raporlama daha güvenilir hale getirilebilir; bu sayede kişisel ve ticari faaliyetlerin karıştırılması önlenir. Kişisel harcamaların işletmelerin faaliyetlerine dahil edilmemesi ile birlikte finansal bilgilerin doğruluğu da korunmuş olur (Aydın, 2019: s.102).

Ayrıca, kişilik kavramı, finansal bilgilerin karşılaştırılabilirlik durumunu da artırır. İşletmenin performansı ile ilgili bilgi almak isteyen yatırımcılar işletmenin sadece kendi yaptığı işlemleri içeren finansal tablolar üzerinden daha net çıkarımlar yapabilirler. Bu durum, işletmenin finansal performansının doğru bir şekilde gösterilmesine yardımcı olur (Demir, 2020: s.55).

Sonuç olarak, muhasebedeki kişilik kavramı, muhasebe bilgi kalitesinin sağlanmasında kritik bir faktördür. İşletmelerin bu kavrama uygun hareket etmeleri, finansal raporların doğruluğunu ve güvenilirliğini artırarak, uzun vadeli başarıya katkıda bulunur. Böylece, kişilik kavramının benimsenmesi, işletmelerin finansal performansını ve piyasadaki itibarını güçlendirir (Yıldırım,2019: s.44-45).

1.6.3. İşletmenin Sürekliliği Kavramı

Bu kavrama göre işletmenin faaliyetlerini, işletme sahiplerini, hissedarlarının yaşam süreleri ile bağlantılı olmadan sürdürebilmesini ifade etmektedir (Muhasebe Sistemi Uygulamalar Genel Tebliği Sıra No: 1).

Süreklilik kavramı, işletmenin finansal tablolarının işletmenin faaliyetlerinin devam edeceği varsayımıyla düzenlemesi gerektiğini belirtir. Bu durum işletmenin gelecekteki devamlılığının ve finansal tabloların geçmişteki performanslarının arasında tutarlılığın sağlanmasını amaçlar. Süreklilik ilkesi doğru bir şekilde uygulandığı zaman finansal tabloların güvenilirliği ve verilen bilgilerin doğruluğu da artmış olur (Karaköse, 2017: s.1).

Muhasebe bilgi kalitesi ise, raporlama sürecinde bilgilerin güvenilirliğini ve kararı verecek kişiler için zamanında sunulmasını ifade eder. Süreklilik ilkesi, bu bilgi kalitesinin sağlanmasında önemli bir kavramdır. Çünkü işletmenin gelecekteki devamlılığı hakkında güçlü bir temel oluşturarak finansal tablolarda yer alan değerlerin doğru bir şekilde yansıtılmasına olanak sağlar. Bu da raporlamanın doğru bir şekilde analiz edilmesine yardımcı olur (Tüm, 2014: s.66).

Sonuç olarak muhasebedeki süreklilik ilkesi, işletmelerin finansal tablolarının doğruluğunu ve güvenilirliğini artıran önemli bir ilkedir. Bu ilkenin doğru bir şekilde uygulanması, muhasebe bilgi kalitesini artırarak finansal raporların etkin bir şekilde kullanılmasını sağlar (Karabayır, 2012: s.18-19).

1.6.4. Dönemsellik Kavramı

İşletmelerin sınırsız olarak kabul edilen ömürlerinin, belli dönemlere ayrılarak faaliyetlerde bulunulmasını ve her dönemin faaliyetlerinin ve sonuçlarının diğer bölümlerden ayrı olarak değerlendirilmesini ifade eder (MSUGT 1992).

Muhasebede dönemsellik kavramı, gelir ve giderlerin doğru dönemlere kaydedilerek kaydedilmesini ifade eder. Bu kavram, işletmelerin finansal durumlarını ve performanslarını doğru ve zamanında değerlendirebilmeleri açısından önemlidir. Muhasebe bilgi kalitesi, finansal raporlarda sunulan bilgilerin doğruluğu, güvenilirliğidir. Bilgi kalitesi, işletmelerin finansal performanslarını değerlendirmelerine ve karar almalarına yardımcı olur. Ancak, doğru dönemsellik ilkesine uyulmaması durumunda muhasebe bilgi kalitesi olumsuz yönde etkilenebilir (TÜRMOB, Yay.No:234: s.8).

Dönemsellik ilkesine uyulmaması durumunda, gelir ve giderlerin yanlış dönemlere kaydedilip raporlanması söz konusu olabilir. Ayrıca, dönemsellik kavramına dikkat edilmemesi durumunda işletmenin finansal raporlama süreçlerinde güvenilirlik ve şeffaflık sorunlarına neden olabilir. İşletmelerin finansal raporlarında dönemsellik ilkesine uygun olmayan hareketler uygulaması durumunda finansal bilgilerin doğruluğu konusunda şüpheler uyandırabilir (Kaygusuz, Aslan, Kepçe, 2012: s.10).

Sonuç olarak muhasebedeki dönemsellik kavramı ile muhasebe bilgi kalitesi arasında ilişki bulunmaktadır. Dönemsellik kavramına uyulması, işletmelerin finansal raporlarında doğru ve güvenilir bilgilerin sunulmasını sağlar. Bu da işletmelerin finansal durumlarını doğru bir şekilde değerlendirmelerine ve karar almalarına yardımcı olur. Bu yüzden işletmelerin dönemsellik kavramına önem vermesi sonucunda muhasebe bilgi kalitesini artır ve finansal raporlama süreçlerini güçlenmiş olur (Dağ, 2016: s.4-5).

1.6.5. Parayla Ölçülme Kavramı

Para ile ölçülebilen işlemlerin muhasebeye yansıtılması, ortak bir ölçü olan para birimi ile yansıtılmasıdır (Muhasebe Sistemi Uygulamalar Genel Tebliği Sıra No: 1).

Parayla ölçülme kavramı, işletmenin varlıklarının parasal olarak ifade edilmesidir. Bu kavram, finansal bilgilerin daha kolay anlaşılır bir şekilde olmasına olanak tanır (Kaya, 2018: s.23). Muhasebe bilgi kalitesinin temel unsurlarından biri, sunulan bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliğidir. Parayla ölçülme kavramı, bu bilgilerin niceliksel olarak ifade edilmesini sağlar (Çelik, 2019: s. 45).

Yöneticiler finansal tabloları kullanırken karar alma süreçlerinde güvenilir bilgilere ihtiyaç duyar. Parayla ölçülme kavramı, finansal raporlamanın bu gerekliliği karşılamasına yardımcı olur. Farklı dönemler ve işletmeler arasında tutarlılık sağlanması, kullanıcıların finansal bilgileri daha kolay bir şekilde anlamasını ve tanımlamasını sağlar (Turan, 2020: s.37). Ayrıca, parasal ifadeler ile birlikte karmaşık işlemler daha anlaşılır hale getirilmiş olur (Demir, 2021: s.58).

Bu kavram, aynı zamanda işletmenin finansal durumunun ve performansının doğru bir şekilde değerlendirilmesine yardımcı olur. Parayla ölçülme, finansal tabloların nesnel olma özelliğini artırır ve güvenilir bir bilgi kaynağı oluşturur (Yılmaz, 2022: s.64).

1.6.6. Maliyet Esası Kavramı

İşletme tarafından edinilen varlıkların muhasebeleştirilmesinde bu varlıkların elde edilme maliyetlerinin baz alınmasını ifade etmektedir (MSUGT 1992).

Muhasebede maliyet esası kavramı, işletmelerin varlıklarıyla ilgili maliyetlerini kaydetmesidir. Maliyet esası kavramı, işletmelerin maliyetlerini doğru bir şekilde kaydetmesini ve finansal tablolarında doğru bir şekilde kaydetmelerini sağlar (Cemalcılar, Önce, 1999:s .52-55).

Varlıkların doğru bir şekilde kaydedilmesi ve raporlanması, işletmelerin finansal tablolarında güvenilirlik sağlar ve işletmenin mali durumu hakkında doğru bilgilere erişimi sağlar. Bu durum muhasebe bilgi kalitesini artırır ve işletmenin finansal performansının daha doğru bir şekilde değerlendirilmesine yardımcı olur (Yazan, 2015: s.61-62).

Sonuç olarak muhasebedeki maliyet esası kavramı ile muhasebe bilgi kalitesi arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Doğru maliyet esasıyla kaydedilen varlıklar doğru bir şekilde kaydedildiğinde, muhasebe bilgi kalitesi artar ve bu durumda işletmelerin finansal durumlarını ve performanslarını doğru bir şekilde değerlendirmelerine ve karar almalarına yardımcı olur (Yazan, 2015: s.61-62).

1.6.7. Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı

Yapılan muhasebe işlemlerinin gerçeğe uygun şekilde yapılması ve kuralına uygun olarak düzenlenmiş tarafsız belgelere dayandırılması gerektiğini; yapılan muhasebe kayıtlarında uygulanabilir yöntemlerin seçilmesinde tarafsız davranılması gerektiğini savunur (Muhasebe Sistemi Uygulamalar Genel Tebliği Sıra No: 1).

Tarafsızlık kavramı, işletmelerin finansal raporlama sürecinde bağımsızlığını korumasını ve herhangi bir taraflılık göstermemesini ifade ederken, belgelendirme kavramı ise finansal bilgilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini destekleyen belgelerin toplanmasıdır. Tarafsızlık ve belgelendirme kavramları arasındaki ilişki oldukça

önemlidir. İşletmeler finansal raporlama sürecinde tarafsızlıklarını korumalıdır. Bir muhasebeci ya da denetçi, finansal raporlarda yer alan bilgilerin doğruluğunu sağlayarak işletmenin finansal durumu hakkında güvenilir bilgi sağlamış olur (TÜRMOB, Yay.No:234: s.9).

Belgelendirme kavramı ise finansal bilgilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini desteklemek için önemlidir. Belgelendirme süreci, muhasebe kayıtlarının doğruluğunu kanıtlayan belgelerin toplanmasıdır. Belgelendirme finansal raporlarda sunulan bilgilerin güvenilirliğini artırır ve bu sayede işletmeler doğru bilgilere ulaşmış olur. Belgelendirme, muhasebe bilgi kalitesini artırarak işletmelerin finansal durumlarını daha doğru bir şekilde değerlendirmesini sağlar (Soylu, 2009: s.18).

Bu kavramlar, işletmelerin finansal raporlarında sunulan bilgilere güvenilirlik kazandırarak işletmelerin doğru kararlar almasına yardımcı olur. İşletmelerin tarafsızlık ve belgelendirme kavramlarına önem vermesi muhasebe bilgi kalitesini arttırmada büyük bir öneme sahiptir (Soylu, 2009: s.18).

1.6.8. Tutarlılık Kavramı

Muhasebede uygulanan politikaların izleyen dönemlerde değiştirilmeden uygulanmasıdır ve işletmelerinin mali verilerinden ortaya çıkan faaliyet sonuçlarının karşılaştırılabilir olması da en temel amaçları arasındadır (MSUGT 1992).

Muhasebede tutarlılık kavramı, finansal raporlama sürecinde kullanılan muhasebe politikalarının zaman içinde aynı şekilde devam ettirilmesi olarak ifade edilir. Tutarlılık kavramı işletmelerin finansal bilgilerinin tutarlı bir şekilde sunulmasını ve geçmiş dönemler ile ilgili karşılaştırılabilir olmalarını sağlar. Tutarlılık kavramının muhasebe bilgi kalitesi ile ilişkisi, işletmelerin finansal raporlama süreçlerinde tutarlılık sağlamaları gerektiğini vurgular. Muhasebe politikaları tutarlı olduğu zaman finansal bilgilerin karşılaştırılabilir olma durumunu artırır ve bu sayede işletmelerin muhasebe bilgi kalitesini artır (TÜRMOB, Yay.No:234: s.9-10).

Sonuç olarak muhasebedeki tutarlılık kavramı ile muhasebe bilgi kalitesi arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. Tutarlı muhasebe politikaları finansal raporlar ile ilgili karar alma süreçlerinde tutarlılık sağlar. İşletmeler finansal raporlama süreçlerinde tutarlılık ilkesine uyarak muhasebe bilgi kalitesini artırır.

1.6.9. Tam Açıklama Kavramı

Muhasebede mali verilerin ve tabloların bu tablolardan yararlanabilen kişiler açısından açık ve anlaşılır olmasını ve mali tablolarda yer almayan fakat karar almayı etkileyen ve gerçekleşmesi mümkün olabilen olayları da belirtmesi gerektiğini ifade eder (MSUGT 1992).

Muhasebedeki tam açıklama kavramı, işletmelerin finansal raporlarda sunulan bilgilerin herkesin anlayacağı şekilde açık ve anlaşılır olarak açıklamasıdır. Bu kavram, finansal bilgilerin okuyucular tarafından kolay bir şekilde anlaşılmasını sağlar. Tam açıklama kavramı finansal bilgilerin güvenilirliğini sağlar ve işletmelerin performansını doğru bir şekilde değerlendirilmesini sağlar. Tam açıklama kavramında sadece finansal tablolarda yer alan bilgiler değil finansal tablolar dışında işletme için fayda sağlayan diğer unsurlara da yer verilmelidir. Bu yüzden muhasebe bilgi kalitesi ile tam açıklama kavramı arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır (Akdoğan, Sevilengül, 2007: s.5).

İşletmelerin finansal raporlarında bilgilerin açık ve anlaşılır bir şekilde olmaması durumunda finansal bilgilerin güvenilirliğini olumsuz etkiler. Özellikle finansal bilgilerin çok yoğun olduğu işletmelerde tam açıklama kavramı oldukça önemlidir. Böyle olduğu zaman da yani bilgilerin anlaşılmasının zor olduğu durumlarda finansal raporlardaki bilgilerin güvenilirliği sorgulanabilir (Yılmaz, Karacaer, 2019: s.160).

Sonuç olarak muhasebedeki tam açıklama kavramı ile muhasebe bilgi kalitesi arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Tam açıklama kavramı finansal raporlardaki bilgilerin güvenilirliğini artırarak işletmelerin finansal durumunu şekilde değerlendirmesini sağlar. Bu nedenle, işletmelerin muhasebe uygulamalarında tam açıklama kavramına önem vermesi muhasebe bilgi kalitesini artırır. Dolayısıyla

muhasebenin temel kavramları, muhasebe uygulamalarına yön vermenin kavramsal temelini oluştursa da, muhasebe bilgisinin üretilmesi sürecinde bilgi kullanıcılarının ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için belirli niteliksel özelliklere sahip olmalarına ihtiyaç duyulur (Alkan, 2018: s.823).

1.6.10. İhtiyatlılık Kavramı

İşletmelerin faaliyetlerinde oluşabilecek olaylara karşı önceden tedbirli olmayı ve karşı karşıya kalınabilmesi mümkün olan riskler çerçevesinde önlemler alınmasını ifade etmektedir (MSUGT 1992).

Muhasebedeki ihtiyatlılık kavramı, işletmelerin finansal raporlamalarında belirsiz olan durumlar karşısında tedbirli olmalarını. Bu kavram, muhasebe uygulamalarında, işletmelerin varlıklarını ve gelirlerini olduğundan fazla göstermemelerini, olası zararları ise hemen dikkate almalarını sağlar (Türedi, 2018: s. 45).

Muhasebe bilgi kalitesi, finansal raporların doğruluğu ve güvenilirliği gibi nitelikleri kapsar. İhtiyatlılık, bu özelliklerin sağlanmasına yardımcı olur ve finansal raporların daha güvenilir bir şekilde sunulmasını sağlar (Kaya, 2018: s.42). Örneğin, belirsiz ekonomik koşullarda zararların önceden dikkate alınması, işletmelerin finansal durumunu doğru bir şekilde yansıtmalarını sağlar. Bu durum, finansal raporların güvenilirliğini artırarak, işletmelerin karar alma süreçlerinde daha sağlam bir temel oluşturur (Akgün, 2019: s.55).

İhtiyatlılık, finansal bilgilerin şeffaflığını ve doğruluğunu koruyarak, kullanıcıların bu bilgilere olan güvenini artırır. Gelirlerin ve varlıkların aşırı iyimser bir şekilde raporlanmasını engelleyerek, işletmelerin finansal tablolarının objektifliğini sağlar. Bu şeffaflık, finansal tabloların tutarlılığını ve karşılaştırılabilirliğini destekler. Farklı dönemlerde aynı yaklaşımların benimsenmesi, işletmelerin finansal tablolarını farklı dönem aralıklarında daha rahat bir şekilde karşılaştırılabilmesini sağlar (Demir, 2020: s.63).

Sonuç olarak, ihtiyatlılık kavramı, muhasebe bilgi kalitesinin artırılmasında temel bir faktördür. Bu kavram, finansal raporların doğruluğunu, güvenilirliğini ve şeffaflığını artırarak, işletmeler için değerli bilgiler sunar. İhtiyatlılık, işletmelerin sürdürülebilirliğine ve piyasa itibarına katkıda bulunurken, yatırımcılar için de güven sağlamış olur (Demir, 2020: s.68).

1.6.11. Önemlilik Kavramı

Bir mali olayın veya hesap kaleminin değerinin, işletme finansal tablolarına göre yapılacak olan değerlendirme veya bu tablolara bakılarak alınacak kararları etkileyebilme düzeyini ifade etmektedir (MSUGT 1992).

Önemlilik kavramı, finansal bilgilerin ne kadar etkili olduğunu değerlendiren bir kavramdır. Bu kavram, kullanılan bilgilerin yöneticilerin ekonomik kararlarını etkileyecek düzeyde olması gerektiğini gösterir (Turan, 2018: s.34). Önemlilik kavramı raporlamada hangi bilgilerin yer alması gerektiğinin belirlenmesinde yardımcı olur ve yöneticilerin karar alma süreçlerinde kolaylık sağlar (Çetin, 2019: s.47).

Önemlilik, finansal raporlamanın doğruluğunu artırarak, muhasebe bilgi kalitesini olumlu yönde etkilenmesini sağlar. İşletmeler, finansal bilgilerin kapsamını belirlerken, şirketlerin bu bilgileri nasıl kullanacağını ve hangi bilgilerin daha fazla etkiye sahip olduğunu göz önünde bulundurmalıdır (Yılmaz, 2020: s.56).

Önemlilik kavramının uygulanması ile birlikte önemli bilgilerin öne çıkarılması sağlanmış olur. Bu da finansal raporların daha kolay bir şekilde anlaşılmasını sağlar. Özellikle karışık görünen finansal raporlarda bilgiye erişimi kolaylaştırır ve muhasebe bilgi kalitesinin artmasını sağlar (Kara, 2021: s.68).

Sonuç olarak, muhasebedeki önemlilik kavramı, muhasebe bilgi kalitesinin artırılmasında önemlidir. Bu kavram, finansal raporların yöneticiler için faydalı olmasını sağlar ve işletmelerin finansal bilgilerinin doğruluğunu artırır. Önemlilik kavramının doğru bir şekilde uygulanması işletmenin sürdürülebilirliğine katkı sağlamış olur (Kaya, 2017: s.68).

1.6.12. Özün Önceliği Kavramı

Faaliyetlerin işletmelerden muhasebeye aktarılması genel olarak öz ve şekil itibarıyla paralel bir yapı izlese de, birbirlerinden farklılaştığı durumlar da olabilmektedir. Bu gibi durumlarda madde önceliği ilkesi, faaliyetlerin formlarına geçmeden önce MSUGT' deki tanıma uygun hesap grubuna kaydedilmesini zorunlu kılmaktadır. (Marşap, 1996: S.1).

Özün önceliği kavramı, işletmelerin finansal durumlarını ve performanslarını daha gerçekçi ve doğru bir şekilde yansıtmalarına olanak tanıyan bir kavramdır. Yapılacak olan işlemlerin ekonomik etkilerinin esas alınarak raporlanması, finansal bilgilerin daha güvenilir olmasını sağlar. Bu durum, finansal bilgi kullanıcılarının doğru kararlar almasını sağlamış olur (Demir (2017: s.45-46).

Özün önceliği kavramı, finansal raporların karşılaştırılabilirliğini ve tutarlılığını da artırır. İşletmelerin birbirine benzeyen ekonomik olayları aynı şekilde raporlaması, finansal tabloların değerini yükseltir. Bu durum, yatırımcılar için finansal bilgilerin daha anlamlı ve kullanışlı olmasını sağlar.(Kaya, 2018: s.48-49).

Özün önceliği kavramı aynı zamanda, işletmelerin etik kurallara uygun hareket etmelerine de yardımcı olur. İşlemlerin ekonomik özelliklerine göre raporlanması, mali tabloların manipüle edilmesi riskini azaltır. Bu durum, finansal bilgilerin güvenilirliğini ve doğruluğunu artırır. Muhasebe bilgi kalitesi ve özün önceliği ilkesi arasındaki ilişki bu kavramın finansal raporlamada etik standartların korunmasına katkıda bulunduğunu ifade eder.(Yılmaz, 2019: s.53).

Sonuç olarak, muhasebedeki özün önceliği kavramı, muhasebe bilgi kalitesinin artırılmasında ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında temel bir rol oynar. İşletmelerin bu kavrama uygun hareket etmeleri, finansal raporların doğruluğunu ve güvenilirliğini artırarak, uzun vadeli başarıya katkıda bulunur. Böylece, özün önceliği kavramının benimsenmesi, işletmelerin finansal performansını güçlendirir (Demir, 2017: s.50).

1.7. MUHASEBE KÂRLARININ NİTELİKSEL ÖZELLİKLERİ

Muhasebe karı, belirli bir dönemde bir şirketin faaliyetlerinin sonucunda elde ettiği kârı ifade eder. Muhasebe karının niteliksel özellikleri, bu karın ne kadar anlamlı ve güvenilir olduğunu belirler.

1.7.1. Alaka (Relevance)

Muhasebe karı, kullanıcıların bir şirketin finansal performansını ve mali durumunu değerlendirmelerine yardımcı olunan şekilde alakalı bilgiler sağlamalıdır. Bu, muhasebe karının şirketin asıl faaliyetlerinden elde edilen gelirleri ve giderleri içermesi gerektiği anlamına gelir (Arıcı, Karğın, 2017: s.220-221).

1.7.2. Güvenilirlik (Reliability)

Muhasebe karı, doğru ve tarafsız bir şekilde ölçülmeli ve kaydedilmelidir. Bu, muhasebe standartlarının ve kurallarının tutarlı bir şekilde uygulanması ve muhasebe tahminlerinin makul ve objektif olması gerektiği anlamına gelir (Yıldız, Yüksel, 2018: s.30-31).

1.7.3. Anlaşılabilirlik (Understandability)

Muhasebe karı, finansal bilgileri kullananlar tarafından kolayca anlaşılabilir şekilde sunulmalıdır. Bu, muhasebe terimlerinin açık ve net bir şekilde kullanılması ve finansal tabloların karmaşık olmayan bir formatta sunulması gerektiği anlamına gelir (Arıcı, Karğın, 2017: s.220).

1.7.4. Karşılaştırılabilirlik (Comparability)

Muhasebe karı, farklı şirketler ve zaman dilimleri arasında karşılaştırılabilir olmalıdır. Bu, muhasebe standartlarının tutarlı bir şekilde uygulanması ve benzer faaliyetlere sahip şirketlerin finansal tablolarının benzer formatlarda sunulması gerektiği anlamına gelir (Akdoğan, Sultanoğlu, 2018: s.670).

1.7.5. Zamanında Olma (Timeliness)

Kullanıcılar, finansal performansı zamanında değerlendirebilmesi için muhasebe kârının zamanında sunulması gerekir. Bu, finansal tabloların belirli bir süre içinde yayımlanması ve muhasebe bilgilerinin güncel olması gerektiği anlamına gelir (Arıcı, Karğın, 2017: s.220).

Muhasebe karının niteliksel özelliklerinin sağlanması, finansal tabloların daha anlamlı, güvenilir ve kullanışlı olmasını sağlar. Bu da yatırımcılar, alacaklılar, hissedarlar ve diğer paydaşların bir şirketin finansal performansını ve mali durumunu daha iyi değerlendirmesine yardımcı olur (Arıcı, Karğın, 2017: s.220).

Muhasebe, sermaye piyasalarının etkin ve verimli bir şekilde işlemesi için işletmelerin finansal durumlarını kaydeden, sınıflandıran ve raporlayan sistemlerle kritik bir rol oynar. Muhasebe bilgisi, yatırımcıların doğru ve bilinçli kararlar alabilmesi için gereklidir ve bu bilgi, muhasebe standartları ve düzenlemelerle şekillenir. İlke bazlı ve kural bazlı muhasebe uygulamaları, finansal raporlamanın tutarlılığını ve doğruluğunu sağlar. Muhasebe bilgi kalitesi, yasal ve politik sistemlerin etkisiyle belirlenir ve tekdüzen muhasebe sistemleri bu kaliteyi artırır. Sermaye piyasalarında faaliyet gösteren farklı sektörler ve şirketler arasındaki muhasebe bilgi kalitesi karşılaştırmaları, yatırımcıların risk ve getiri değerlendirmelerinde önemli bir rol oynar. Denetim komiteleri ve serbest muhasebeci mali müşavirler, muhasebe bilgi kalitesini artırarak sermaye piyasalarının güvenilirliğini sağlar. Muhasebenin temel kavramları, finansal raporların doğruluğunu ve güvenilirliğini artırırken, muhasebe kârlarının niteliksel özellikleri olan alaka, güvenilirlik, anlaşılabilirlik, karşılaştırılabilirlik ve zamanında olma, sermaye piyasalarında doğru bilgi akışını destekler. Bu bütünsel yaklaşım, sermaye piyasalarında şeffaflık ve güvenin sağlanmasına katkıda bulunur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

2.1. SERMAYE PİYASALARI

Sermaye piyasaları, ekonomik büyüme ve kalkınma için kritik öneme sahip finansal sistemlerdir. Bu sistemler, fon fazlası olan yatırımcılar ile fon ihtiyacı olan borçlular arasında aracılık yapılar (Şener, 2012: s.176).

Yatırımcılar, tasarruflarını veya fazladan paralarını sermaye piyasalarına yatırarak fonlarını değerlendirirler. Bu yatırımlardan gelir elde etmeyi veya varlıklarının değerinin zamanla artmasını umarlar. Borçlular ise sermaye piyasalarından fon ihtiyacı olduğunda borçlanarak fon açığını kapatırlar. Bu borçları belirli bir faiz oranı ile geri ödemeyi taahhüt ederler (Şahin, 2008: s.18-110).

Aracı kurumlar, yatırımcılar ile borçlular arasında aracılık eden kuruluşlardır. Çeşitli finansal enstrümanların alım satımını gerçekleştirirler ve bu işlemlerden komisyon ücreti alarak gelir elde ederler. Borsalar ise alım satım işlemlerinin gerçekleştiği merkezi pazarlardır. Belirli kurallara ve düzenlemelere tabi olarak işleyen borsalar, fiyat şeffaflığını ve likiditeyi sağlayarak sermaye piyasalarının etkin işleyişine katkıda bulunurlar (Bilen, 2016: s.253-254).

Aracı kurumlar, yatırımcıların finansal varlıklara daha kolay bir şekilde ulaşabilmelerini sağlayarak sermaye piyasalarına katkıda bulunurlar. Ancak, bu kurumların sağladığı hizmetlerin güvenilir olması müşterilerin duymuş olduğu güveni sağlamak için önemlidir. Yatırım yapmaya elverişli olan şirketler, aracı kurumların finansal süreçlerinde muhasebe bilgisi yüksek olan kurumlara daha fazla güven duyarlar. Bu nedenle aracı kurumların muhasebe bilgi kalitesini artırmaları, müşterilerin güvenini artırma konusunda önemlidir (Çukacı, Çenberlitaş, 2017: s.200-201).

Aracı kurumların finansal performansı, müşteri memnuniyetinin kazanılmasında önemli faktörlerden biridir. Yatırımcılar, güvendiği ve doğru finansal bilgilere sahip olduğu şirket veya firmalara yatırım yapmak isterler. Bu nedenle, aracı kurumların finansal raporlama ile ilgili süreçlerinde yüksek kaliteli muhasebe bilgisi kullanarak müşterilerin duyduğu memnuniyeti arttırabilir ve bu sayede uzun süreli olarak kurumun finansal durumunu olumlu yönde etkileyebilir. Aracı kurumlar muhasebe bilgi kalitesine önem verirse rekabet avantajı sağlama konusunda büyük bir avantaj sağlamış olurlar (Köse, Akıllı, 2021: s.171).

Aracı kurumlar yatırımcılar ve şirketler için önemli bir konuma sahip olduğu için finansal raporlama süreçlerindeki performansını arttırması gerekir. Bunun için de şirketlerin denetim süreçleri önemlidir. Finansal piyasalardaki düzenlemeler, aracı kurumların finansal raporlama standartlarına uymalarını zorunlu kılar. Ayrıca, düzenleyici kurumlar ve denetim firmaları, aracı kurumların muhasebe uygulamalarını düzenli olarak denetleyerek kalite standartlarına uygunluğunu sağlarlar. Bu düzenlemeler, piyasada yatırımcıların güvenini sağlayarak piyasanın sağlıklı ve güvenli bir şekilde işlemesine katkı sağlar (Öztürk, 2005: s.24).

Yatırımcılar, sermaye piyasalarında çeşitli enstrümanlar aracılığıyla yatırım yapabilirler. Hisse senetleri, bir şirketin ortaklık payını temsil eden ve sahiplerine kar payı dağıtan menkul kıymetlerdir. Tahviller, devletler veya şirketler tarafından ihraç edilen ve belirli bir faiz oranı ile geri ödenen borç senetleridir. Bonolar ise genellikle devletler tarafından ihraç edilen ve kısa vadeli borç senetleridir. Ayrıca, yatırım fonları da birçok farklı yatırım aracına yatırım yaparak çeşitlendirme imkânı sağlayan fonlardır ve bu fonların yönetimi profesyonel yatırım yöneticileri tarafından yapılır (Dabbağolu, 2010: s.55-59).

Yatırımcılar yatırım kararlarını vermeden önce risk ve getiri dengesini göz önünde bulundurmaldırlar. Her yatırımın belirli bir risk düzeyi vardır ve yüksek riskli yatırımlar genellikle daha yüksek getiri potansiyeline sahiptir. Yatırımcılar, risk toleranslarına ve yatırım hedeflerine uygun yatırımlar seçmelidir (Şener, 2012: s.184).

Sermaye piyasaları, yatırımcılar için çeşitli avantajlar sunar. Öncelikle yatırımcılar yatırımlarından gelir elde edebilirler. Bu gelir; faiz, temettü veya sermaye kazancı şeklinde olabilir. Yatırımcılar yatırımlarının değerinin zamanla artmasını umabilirler, bu da varlıklarının değerinin artması anlamına gelir. Bunun yanı sıra, sermaye piyasalarında çeşitli enstrümanlara yatırım yaparak portföylerini çeşitlendirebilirler ve böylece risklerini azaltabilirler. Sermaye piyasalarında işlem gören enstrümanlar genellikle likittir ve kolayca alınıp satılabilirler (Bakkal, Bakkal, Öztürk, 2012: s.49).

Bunun yanında sermaye piyasalarında yatırım yapmanın bazı riskleri de vardır. Piyasa riski, tüm yatırımların değerini etkileyebilecek genel piyasa dalgalanmalarını ifade eder. Yatırımcılar ayrıca faiz riskiyle de karşı karşıyadırlar çünkü faiz oranlarındaki değişiklikler yatırımların değerini etkileyebilir. Bir diğer önemli risk ise enflasyon riskidir. Enflasyon, genel fiyat seviyelerindeki artışı ifade eder ve yatırımların gerçek getirisini azaltabilir. Bu riskler, yatırımcıların karar verirken dikkate almaları gereken önemli faktörlerdir (Kepekçi, 1978: s.29).

Ekonomik ilerlemenin ve sürdürülebilirliğin temelinde, özellikle gelişmiş ülkelerde, kaynak kullanımı yatmaktadır. Etkin kaynak kullanımı, karar vericilerin doğru kararlar almasına bağlıdır ve bu da kullanılan bilginin kalitesine dayanmaktadır. Bu nedenle muhasebe bilgi kalitesini etkileyen faktörlerin doğru bir şekilde belirlenmesi ve kaliteyi azaltan faktörlere müdahale edilmesi büyük önem taşır (Arıcı, Karğın, 2017: s.220).

İşletmelerin sürdürülebilirliklerini sağlamak için kaliteli bilgi edinmeleri şarttır. Kaliteli bilgi; işletmenin başarılı olmasına, avantaj kazanmasına ve gelecekte doğru kararlar almasına yardımcı olur. Ancak muhasebe raporlama sistemlerinde yapılan hatalar, muhasebe kayıtlarına yansıtılmayan mali işlem ve faaliyetler bunun yanında yaratıcı muhasebe uygulamaları, şirketlerin mali tablolarının ve özellikle bilançolarının doğruluğunu zedeleyerek kaliteli bilgi üretimini engeller (Aygün, 2013: s.58).

Bir piyasada işlem, dağıtım ve bilgi etkinliği olmak üzere üç tür etkinlikten söz edilmektedir. İşlem etkinliği, menkul kıymet alım satımlarının mümkün olan en düşük seviyede gerçekleştiği durumu ifade etmektedir. Dağıtım etkinliği, kaynakların optimal dağılımının sağlandığı etkinlik durumudur. Menkul kıymet fiyatlarının bütün bilgileri yansıttığı etkinlik durumu ise bilgi etkinliği olarak adlandırılmaktadır. Bu üç işlem mekanizması etkili bir şekilde uygulandığı zaman yatırım yapan şirketler açısından etkili bir yatırım aracı olur ve şirketler uzun vadeli bir yatırım sağlamış olurlar (Demireli, 2008: s.222).

Sermaye piyasasında yatırımcıların hisse senetleri ve tahviller ile ilgili bilgi sahibi olması gerekir. Yatırımcıların yatırım yapmadan önce hisse senedi ve tahvillerin fiyatını hangi faktörlerin etkilediği, hisse senedi ve tahvillerin fiyatlarının değerlerinin ne olduğu gibi konularda bilgi sahibi olması büyük bir öneme sahiptir (Bizim, 2008: s.97).

Sermaye piyasası işlemleri risk içerir ve yatırımcıların piyasa hareketlerini dikkatle takip etmeleri önemlidir. Sermaye piyasası düzenleyicileri, piyasanın şeffaflığını arttırmak ve yatırımcıları korumak için çeşitli düzenlemeler ve denetimler uygular. Bu düzenlemeler, piyasadaki etkinlik ve güvenilirlik açısından kritik öneme sahiptir (Bizim, 2008: s.97).

2.2. YATIRIMCILARIN BİLGİ İHTİYAÇLARI VE BEKLENTİLERİ

Yatırımcılar, sermaye piyasalarında bilinçli ve doğru kararlar alabilmeleri için bilgiye ihtiyaçları vardır. Bu bilgi, yatırımcıların şirketlerinin mali durumunu ve performansını, piyasa koşullarını ve genel olarak ekonomiyi doğru bir şekilde değerlendirmesine yardımcı olur (Kızıl, Aslan, 2019: s.1780-1781).

Finansal bilgi yatırımcıları, şirketin finansal durumunu ve performansını değerlendirmek için çeşitli finansal bilgilere ihtiyaç duyar. Bilanço, gelir tablosu, nakit akış tablosu gibi finansal raporlar aracılığıyla geçmiş performans, geleceğe yönelik beklentiler ve riskler gibi konular incelenir. Yatırımcılar ekonomik bilgileri ve genel ekonomik koşulları anlamak için makroekonomik göstergelere ihtiyaç duyarlar. Faiz

oranları, enflasyon, döviz kurları ve diğer ekonomik veriler; ekonomi haberleri, analizler ve istatistikler aracılığıyla takip edilir (Berke, 2023: s.70).

Yatırımcılar yatırım yapmayı düşündükleri şirketin ve sektörün bilgilerini detaylı bir şekilde analiz etmek isterler. Şirketin rakipleri, ürün ve hizmetleri, yönetim ekibi ve kurumsal yapıları gibi bilgiler; internet siteleri, basın bültenleri ve yatırımcı görüşmeleri aracılığıyla elde edilir. Yatırımcılar yatırımlarını ilgilendirebilecek yasal düzenleme ve kuralları bilmek isterler. Sermaye piyasalarını düzenleyen yasal metinler ve düzenleyici kurumların web siteleri, bu konuda gerekli bilgileri sağlar (Aydın, 2017: s.20).

Yatırımcılar, bunlar gibi çeşitli bilgi kaynaklarından faydalanarak yatırım kararlarını daha bilinçli bir şekilde verebilirler. Bu bilgi ihtiyaçlarına yanıt vermek hem yatırımcıların hem de sermaye piyasalarının sağlıklı ve verimli bir şekilde işlemesine katkıda bulunur (Kartal, 2019: s.12).

Yatırımcılar, bilgilere erişebilmek için çeşitli kaynaklara başvurabilirler. Bunlar arasında finansal aracı kurumlar, medya, yatırımcı dernekleri, düzenleyici kurumlar ve internet platformları yer alır. Finansal aracı kurumlar; yatırımcılara araştırma raporları, analizler ve yatırım tavsiyeleri sunarlar. Medya; ekonomi ve finans haberlerini takip ederek yatırımcıların bilgi edinmesini sağlar. Yatırımcı dernekleri, eğitim ve bilgilendirme programlarıyla yatırımcılara destek olurken düzenleyici kurumlar, sermaye piyasaları ve yatırımlar hakkında bilgi verirler. İnternet ise birçok web sitesi ve platform aracılığıyla yatırımcılara finansal bilgilere ve yatırım bilgilerine kolayca erişme imkânı sunar (Dikyar, 2019: s.9-10).

Yatırımcıların beklentileri doğrultusunda doğru ve güncel bilgilere erişim önemlidir. Yanlış veya yanıltıcı bilgiler, yatırımcıların hatalı kararlar almasına neden olabilir. Şeffaflık, yatırımcıların güvenini artırır ve piyasaların daha adil bir şekilde işlemesine katkı sağlar. Güvenilir bilgi kaynaklarına erişim, yatırımcıların bilgiye dayalı kararlar vermelerini sağlar. Ayrıca bilgilere kolayca ve hızlı bir şekilde erişebilme imkânı da önemlidir. Karmaşık ve zor erişilebilir bilgiler, yatırımcıların bilgi edinme sürecini olumsuz etkileyebilir. Son olarak eğitim ve bilgilendirme

programlarıyla yatırımcıların sermaye piyasaları ve yatırımlar hakkında bilgi sahibi olmaları ve bilinçli kararlar almaları desteklenmelidir (Aydın, 2017: s.41-42).

2.3. MUHASEBE SKANDALLARINDA SERMAYE PİYASALARI

2.3.1. Muhasebe Skandallarına Tarihsel Bakış Açısı

Muhasebe skandalları, insanlık tarihi boyunca var olmuştur. Bu skandallar, şirketlerin finansal durumlarını ve performanslarını gizlemek veya olduğundan daha iyi göstermek için muhasebe kurallarını ve standartlarını ihlal etmelerini içerir. Muhasebe skandalları, yatırımcılara, piyasalara ve genel ekonomiye önemli zararlar verebilir (Gül, 2021: s.238).

Muhasebe skandallarına tarihsel bir bakış açısıyla yaklaşıldığında, bu tür olayların köklerinin Antik Mısır'da bulunduğu görülür. Örneğin, Mısır'ın 12. Hanedanlığı döneminde bazı kraliyet memurları vergi kaçırmak amacıyla muhasebe kayıtlarını tahrip etmişlerdir (Gül, 2021: s.239).

Sanayi Devrimi ile birlikte, şirketlerin büyümesi ve karmaşıklaşmasıyla muhasebe skandalları da artmıştır. Örneğin, 1893 yılında Britanya'da bir bankacılık skandalı patlak vermiş ve bu skandalda bankaların muhasebe kayıtlarını tahrip ederek yatırımcıları aldattıkları ortaya çıkmıştır (Başak, 2023: s.107).

20. yüzyıl, birçok büyük muhasebe skandalına tanıklık etmiştir. En bilinenlerden biri Enron skandalıdır. Enron, enerji ve hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren bir Amerikan şirketi idi. Şirket, muhasebe hileleri ve sahtecilikle mali durumunu yanıltarak iflas etmiş ve yatırımcılara 70 milyar dolardan fazla zarar vermiştir. Bu skandal, ABD'de muhasebe düzenlemelerinde önemli değişikliklere yol açmıştır (Li, 2010: s.37).

Benzer şekilde, WorldCom ve Parmalat gibi şirketler de muhasebe skandallarına karışmıştır. WorldCom, telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösteren bir Amerikan şirketi iken Parmalat İtalya'da süt ve süt ürünleri alanında faaliyet gösteriyordu. Her iki şirket de muhasebe hileleri ve sahtecilikle milyarlarca dolarlık zarara neden olmuşlardır (Atmaca, 2012: s.193).

Parmalat, 2003 yılında İtalya'da gerçekleşen bir muhasebe skandalıyla gündeme geldi. Şirket, süt ve süt ürünleri alanında faaliyet gösteriyordu. Bu şirket muhasebe hileleri ve sahtecilik yoluyla 14 milyar dolardan fazla borcunu gizlemeyi başardı. Bu skandal, yatırımcılara 8 milyar dolardan fazla zarar verdi ve finansal piyasalarda büyük bir sarsıntıya neden oldu (Tekin, 2016: s.19).

Satyam Computer Services, 2009 yılında Hindistan'da yaşanan bir başka muhasebe skandalıydı. Bilgi teknolojileri sektöründe faaliyet gösteren şirketin kurucusu ve CEO'su, muhasebe hileleri ve sahtecilik yoluyla 1.4 milyar dolardan fazla gelir ve varlıklarını şişirmeyi başardı. Bu skandal, Hindistan'da muhasebe ve kurumsal yönetim uygulamalarında ciddi reformlara yol açtı (Kumar, 2012: s.454).

Volkswagen, 2015 yılında Almanya'da yaşanan büyük bir skandalı temsil ediyor. Otomotiv endüstrisinde faaliyet gösteren şirketin, dizel motorlu araçlarının emisyon testlerini manipüle etmek için yazılım kullandığı ortaya çıktı. Bu skandal, Volkswagen'e 25 milyar dolardan fazla maliyetle ve itibar kaybına neden oldu. Bu olay, otomotiv endüstrisinde ve genel olarak kurumsal dünyada ciddi etkiler yarattı (Özcüre, 2018: s.387).

Bu skandallar, yatırımcıların muhasebe bilgisinin doğruluğuna ve güvenilirliğine duyulan güveni sarstığı gibi muhasebe standartlarının ve denetim prosedürlerinin daha sıkı bir şekilde uygulanmasını gerektirmiştir. Bu tür olaylar, muhasebe standartlarının ve raporlama kurallarının sürekli olarak geliştirilmesinin ve iyileştirilmesinin gerekliliğini vurgulamıştır (Atmaca, 2012: s.195).

Muhasebe skandallarını, nedenleri ve sonuçları şeklinde 2 kolda açıklamak gerekirse (Süer, 2004: s.52):

Kötü yönetim, muhasebe skandallarının ana nedenlerinden biridir. Yönetim kurulu ve üst düzey yönetim, etik dışı davranışların önlenmesi ve muhasebe kontrollerinin sağlanması konusunda yeterli olmayabilir. Örneğin; yöneticilerin çıkar çatışmaları, bağımsız kontrol ve izleme mekanizmalarının işlevsiz olmasına neden olabilir (Süer, 2004: s.57).

Şirket yöneticileri ve muhasebeciler, daha fazla kâr elde etmek veya hisse senedi fiyatlarını yükseltmek için muhasebe kurallarını ve standartlarını ihlal edebilirler. Bu, finansal tabloların şişirilmesi veya önemli bilgilerin gizlenmesi gibi uygunsuz muhasebe uygulamalarını içerebilir (Alıcı, 2018: s.128).

Yetersiz düzenlemeler; denetim muhasebe skandallarının ortaya çıkmasını kolaylaştırabilir. Düzenleyici kurumlar, şirketlerin finansal raporlamalarını yeterince sıkı bir şekilde denetlemeyebilir ve denetçiler, muhasebe hilelerini ve sahteciliği tespit etmede yetersiz kalabilirler. Hem de denetim süreçlerindeki zayıflıklar veya denetim firmalarının bağımsızlığının sorgulanması da muhasebe skandallarının nedenlerinden biri olabilir (Dikyar, 2019: s.36-37).

Sonuçlarından ise muhasebe skandalları, yatırımcıların paralarını kaybetmelerine neden olabilir. Yatırımcılar, bir şirketin finansal durumunu ve performansını doğru bir şekilde değerlendiremediklerinde, hatalı yatırım kararları verebilirler. Bu durum, yatırımcıların güveninin sarsılmasına ve piyasalardaki belirsizliğin artmasına yol açabilir (Yürük, Toraman, 2014: s.128-148).

Muhasebe skandalları, piyasalara olan güveni zedeleyebilir ve yatırımcıların risk alma isteklerini azaltabilir. Bu durum, piyasaların daha az likit olmasına ve piyasa fiyatlarının aşırı dalgalanmalarına neden olabilir. Skandalın boyutu ve etkisi, ekonomik istikrarsızlığa ve güven kaybına yol açabilir (Yürük, Toraman, 2014: s.128-148).

Muhasebe skandallarını önlemek ve etkilerini azaltmak için şirketlerin ve yöneticilerin daha etik standartlara, daha sıkı düzenleme ve kontrollere uyması önemlidir. Bu sayede finansal piyasada daha sağlıklı ve güvenilir bir ortam sağlanabilecektir (Yürük, Toraman, 2014: s.128-148).

2.3.2. Muhasebe Skandallarının Sermaye Piyasalarına Ekonomik Ve Psikolojik Etkileri

Muhasebe skandalları, sermaye piyasaları üzerinde önemli ekonomik ve psikolojik etkilere yol açar. Ekonomik etkiler arasında yatırımcı güveninin

zedelenmesi, piyasa dalgalanmaları, sermaye maliyetinin artması bulunur. Yatırımcıların şirketlere ve piyasalara olan güvenlerinin azalması, risk alma isteklerinin düşmesine ve yatırımların çekilmesine neden olabilir. Piyasalarda aşırı dalgalanmalar yaşanabilir ve hisse senedi fiyatları düşebilirken faiz oranları yükselebilir. Bu durum şirketlerin sermaye maliyetini arttırır ve ekonomik büyümeyi olumsuz etkileyebilir (Atmaca, 2012: s.195).

Muhasebe skandalları, yatırımcıların paralarını kaybetme riskini yaşamalarına ve bu durumun yatırımcılar arasında korku ve endişe duygularının artmasına neden olabilir. Bu da yatırımcıların daha az riskli yatırımlara yönelmelerine veya yatırımlarını tamamen çekmelerine neden olabilir, böylece toplumda genel bir güvensizlik havası oluşabilir (Atmaca, 2012: s.198).

Muhasebe skandallarının sermaye piyasaları üzerindeki etkisi, skandalın boyutundan, olaya karışan şirket sayısından ve piyasanın genel durumundan etkilenebilir. Bu etkilerin azaltılması için yönetim uygulamalarının iyileştirilmesi, denetim süreçlerinin güçlendirilmesi, mevzuatın geliştirilmesi ve yatırımcıların bilinçlendirilmesi gibi önlemler alınabilir. Muhasebe skandalı riskinin azaltılması için tüm paydaşların işbirliği yapması ve gerekli adımları atması büyük önem taşır (Atmaca, 2012: s.202).

2.4. SERMAYE PİYASASI İLE MUHASEBE BİLGİ KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Sermaye piyasası ile muhasebe bilgi kalitesi arasındaki ilişki, yatırımcı güveninin temelini oluşturur ve bu güven, şirketlerin finansman maliyetlerini doğrudan etkiler. Yüksek muhasebe bilgi kalitesi, şirketlerin şeffaflığını artırarak, kurumsal yönetim ilkelerine uygun hareket etmelerini sağlar. Şirketlerin şeffaf ve güvenilir finansal raporları, yatırımcıların doğru risk yönetimi ve değerlendirme yapmalarına olanak tanır, bu da sermaye piyasalarının etkinliğini artırır. Ekonomik büyüme, sermaye piyasalarının etkinliği ve kurumsal yönetimin sağladığı güven ortamıyla desteklenirken, düzenleme ve denetim mekanizmaları bu sürecin

sürekliliğini ve güvenilirliğini garanti eder. Böylece, muhasebe bilgi kalitesinin yükselmesi, sermaye piyasalarının verimliliğini ve ekonomik büyümeyi teşvik eder.

Sermaye piyasaları, yatırımcılar ile fon arayan işletmeler arasında kaynak tahsisinin gerçekleştiği finansal sistemin önemli bir bileşenidir. Yatırımcıların, yatırım kararlarını vermeden önce şirketlerin finansal performansları ve mali durumları hakkında bilgi edinmesi gerekir. Bu bilgiler, finansal tablolar ve diğer finansal raporlar aracılığıyla muhasebe sistemi tarafından sağlanır. Bu nedenle, muhasebe bilgi kalitesi ve sermaye piyasaları arasında güçlü bir ilişki vardır (Çalışan, Erdem, 2021: s.139).

Yüksek muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasaları üzerinde birçok olumlu etkisi vardır. Yatırımcının güvenini artırır. Yatırımcılar, muhasebe bilgilerinin doğru ve güvenilir olduğunu düşünürlerse, şirketlere yatırım yapmaya daha istekli olurlar. Bu durum, sermaye piyasalarında likiditenin artmasına ve yatırımların çeşitlenmesine katkıda bulunabilir. Şirketlerin finansman maliyetlerini düşürür. Muhasebe bilgi kalitesi yüksek olan şirketler, daha düşük faiz oranları ile borçlanabilirler. Bu da şirketlerin daha düşük maliyetle finanse olmalarına ve yatırımlarını daha verimli bir şekilde kullanmalarına imkan sağlar (Özcelik, 2018: s.533-534).

2.4.1. Yatırımcı Güveni

Muhasebe bilgi kalitesi yüksek olduğu zaman, yatırımcıların şirkete olan güveni artar. Doğru finansal raporlar, yatırımcıların bilinçli ve doğru kararlar almasını sağlar. Böyle olduğu zaman şirketin değerlerini olumlu yönde etkiler ve sermaye maliyetlerini düşürür (Aksu, Köseadağ, 2006: s.277-296).

Yatırımcılar, muhasebe bilgilerinin doğru ve güvenilir olmadığını düşünürse şirketlere yatırım yapma konusunda isteksiz olurlar. Bu durum, sermaye piyasalarında likiditenin azalmasına ve yatırımların düşmesine yol açabilir (Çalışan, Erdem, 2021: s.135).

2.4.2. Şirketlerin Finansman Maliyeti

Muhasebe bilgi kalitesi düşük olan şirketler, daha yüksek faiz oranları ile borçlanmak zorunda kalabilirler. Bu durum şirketin finansman maliyetlerinin artmasına ve yatırımların daha az verimli kullanılmasına neden olabilir (Bharath, 2006: s.2-3).

2.4.3. Şirketin Şeffaflığı

Muhasebe bilgi kalitesi düşük olan şirketler, finansal durumları ve performansları hakkında daha az şeffaf bilgi sunabilirler. Bu durum, yatırımcıların şirketleri doğru bir şekilde değerlendirmelerini zorlaştırabilir ve yatırım kararlarını daha bilinçsiz bir şekilde vermelerine neden olabilir (Kalmış, Dalgın, 2010: s.113-114).

Yöneticiler, yüksek kaliteli muhasebe bilgisi sayesinde daha iyi stratejik kararlar alabilirler. Doğru ve zamanında sağlanan finansal bilgiler, şirketin performansını ve geleceğe yönelik planlamalarını daha sağlam temellere dayandırır. Büyük şirketlerde, bu kararların etkisi geniş çaplıdır ve uzun vadeli başarıya katkı sağlar (Dalkılıç, 2019: s.39).

Şirketlerin şeffaflığını artırır. Muhasebe bilgi kalitesi yüksek olan şirketler, finansal durumları ve performansları hakkında daha şeffaf bilgi sunarlar. Bu da yatırımcıların şirketleri daha iyi değerlendirmelerine ve yatırım kararlarını daha bilinçli bir şekilde vermelerine yardımcı olur. Kurumsal yönetimi geliştirir. Muhasebe bilgi kalitesi yüksek olan şirketler, kurumsal yönetim uygulamalarını da daha iyi uygularlar. Bu da şirketlerin daha iyi yönetilmelerine ve daha uzun vadeli bir bakış açısına sahip olmalarına yardımcı olur. Ekonomik büyümeyi sağlar. Muhasebe bilgi kalitesi yüksek olan ekonomilerde, daha fazla yatırım ve daha fazla ekonomik büyüme görülür (Özçelik, 2018: s.533-534).

2.4.4. Kurumsal Yönetim

Muhasebe bilgi kalitesi düşük olan şirketlerde, kurumsal yönetim uygulamaları da genellikle zayıftır. Bu durum, şirketlerin daha kötü yönetilmelerine ve daha kısa

vadeli bir bakış açısına sahip olmalarına yol açabilir (Kalmış, Dalgın, 2010: s.113-114).

Bu işletmeler finansal süreçlerin işleyişi için gelişmiş teknolojik altyapıya yatırım yapma kapasitesine sahiptir. Bu, finansal verilerin doğru ve daha hızlı bir şekilde işlenmesini sağlar. Gelişmiş yazılımlar ve otomasyon sistemleri, hata yapma oranını azaltarak muhasebe bilgi kalitesini artırır. (Kocatürk, 2023: s.39).

Büyük şirketler, nitelikli finans uzmanlarını şirketlerinde çalışması için kadrosuna dahil edebilir. Nitelikli personel, karmaşık finansal işlemleri daha kolay ve etkili bir şekilde yönetir, bu durumda muhasebe bilgi kalitesinin yükselmesine yardımcı olur. Ayrıca, sürekli eğitim imkanları sağlanarak personelin çalışma niteliği artırılarak muhasebe bilgi kalitesinin yükselmesi sağlanabilir. (Özçelik, 2018, s. 544).

2.4.5. Ekonomik Büyüme

Muhasebe bilgi kalitesi düşük olan ekonomilerde, genellikle daha az yatırım yapılmakta ve ekonomik büyüme daha yavaş gerçekleşmektedir. Bu durum, ekonominin potansiyelini tam olarak gerçekleştirmesini engelleyebilir (Özçelik, 2018: s.535).

Muhasebe bilgi kalitesi ve sermaye piyasaları arasında güçlü bir ilişki vardır. Muhasebe bilgi kalitesinin yüksek olması, sermaye piyasaları üzerinde birçok olumlu etkiye sahipken muhasebe bilgi kalitesinin düşük olması ise birçok olumsuz etkiye sahiptir. Bu nedenle, muhasebe bilgi kalitesinin artırılması, sermaye piyasalarının gelişmesi ve ekonominin büyümesi için önemlidir (Özçelik, 2018: s.536).

Nichols ve Wahlen (2023) tarafından yapılan araştırmaya göre sermaye piyasaları, tüm dünyada ve ülkelerde ekonomik büyüme açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu piyasalarda doğru, güvenilir ve şeffaf, bir bilginin olması yatırımcıların güvenini kazanmak için hayati bir önem taşımaktadır. Özellikle muhasebe bilgi kalitesi ile sermaye piyasaları arasındaki ilişki için en önemli olan şey muhasebe bilgi kalitesinin doğru ve güvenilir olmasıdır.

Sermaye piyasalarında faaliyet gösteren şirketlerin finans ile ilgili olan bilgi ve birikimleri yatırım yapmak isteyen yatırımcıların kararlarını büyük bir oranda etkilemektedir. Bu yüzden doğru ve güvenilir bilgilerin olması, yatırımcıların güvenilir yatırım kararları almasına yardımcı olur (Korkmaz, Ceylan, 2015: s.131).

2.4.6. Risk Yönetimi ve Değerleme

Büyük ölçekli şirketler, anlaşılması zor olan risklerle karşı karşıyadır. Muhasebe bilgi kalitesi yüksek olduğu zaman risklerin daha kolay anlaşılmasını sağlar. Muhasebe bilgi kalitesinde bilgi doğru olduğu zaman risk yönetimi artar ve şirketi finansal tehlikelerden korur (Kılıç, 2016: s.21-38).

Pereira, Castro, Gomes & Canha, (2024) yatırımcıların, varlık değerlemesi ve risk yönetimi için muhasebe bilgilerine büyük oranda güvendiklerini belirtmiştir. Çünkü sermaye piyasalarında bilgi ve muhasebe bilgi kalitesi yakın bir ilişki göstermektedir. Bu nedenle muhasebe bilgileri, doğru varlık değerlemesi yapılmasına ve etkin bir şekilde risklerin yönetilmesine olanak tanır. Bu da sermaye piyasalarının etkinliğini artırır ve finansal istikrarı destekler.

2.4.7. Düzenleme ve Denetim

Büyük şirketlerin düzenleyici kurumları daha sıkı ve ciddi denetimlere tabidir. Bu durumda muhasebe bilgi kalitesinin yüksek olması gerekir. Uyumun düzenli olarak sağlanması, finansal bilgilerin doğruluğunu artırır (Uyar, Kılıç, Gökçen, 2016: s.151).

Pereira, Castro, Gomes & Canha, (2024) Muhasebe bilgi kalitesini düzenleyici kurumlar tarafından belirlenen kurallar ve belli standartlar tarafından düzenlenmekte ve denetlenmekte olduğunu belirtmiştir. Bu düzenlemeler ve denetimler, muhasebe bilgilerinin doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlayarak sermaye piyasalarının dürüst ve güvenilir bilgilere ulaşılmasını sağlar.

Çalışan, C. (2021) tarafından muhasebe bilgi kalitesi ile sermaye piyasaları arasındaki ilişki, finansal piyasaların etkili olması ve doğru bir şekilde işleyiş sağlaması açısından kritik bir öneme sahip olduğu belirtilmiştir. Muhasebe bilgilerinin

doğru, kaliteli ve etkin olması sermaye piyasalarının şeffaflığını artırır, yatırımcı güvenini sağlar ve ekonomik büyümeyi destekler. Dolayısıyla güçlü bir muhasebe sistemi, sermaye piyasalarının sağlıklı ve güvenilir bir şekilde işlemesine katkıda bulunur. Bu nedenle hem şirketler hem de düzenleyici kurumlar, muhasebe bilgi kalitesinin sağlanmasına ve korunmasına özel önem vermeli ve sürekli olarak iyileştirme çabalarını sürdürmelidirler.

İyileşme çabaları büyük bir oranda sürdürüldüğü zaman yatırımcıların yatırım yaptıkları şirketlere olan güven, sağladığı fayda büyük bir oranda artar; bu da yatırımcılar için büyük bir kazanç ve yatırım olarak geri döner. Bu sayede de ülkede ve dünyada büyüme oranı artarak büyük bir fayda sağlanarak finansal açıdan da büyük bir kazanç sağlanmış olur (Çalışan, 2021: s.65).

2.5. MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNİN SERMAYE PİYASALARI VE EKONOMİK KALKINMA ÜZERİNDEKİ ROLÜ

Sermaye piyasaları, yatırımcıların fonlarını şirketlere aktararak ekonomik kalkınmaya katkıda bulunabilecek bir platform sunar. Bu platformun etkinliği, yatırımcıların şirketlerin finansal performansları ve mali durumları hakkında doğru ve güvenilir bilgilere erişebilmelerine bağlıdır. Muhasebe sistemi, bu bilgileri finansal tablolar ve diğer raporlar aracılığıyla sunarak sermaye piyasalarının işleyişinde kritik bir rol oynar. Bu bağlamda muhasebe bilgi kalitesi, sermaye piyasası katılımını önemli ölçüde etkileyen bir faktör olarak ortaya çıkar (Demir, Onocak, 2021: s.225).

Muhasebe bilgi kalitesi, sermaye piyasası katılımı için kritik bir faktördür. Yüksek muhasebe bilgi kalitesi, yatırımcıların şirketlere olan güvenini artırır, bilgi asimetrisi sorununu azaltır, şirketlerin finansman maliyetlerini düşürür ve sermaye piyasalarının gelişmesini teşvik eder. Bu nedenle, muhasebe bilgi kalitesinin artırılması, sermaye piyasalarının etkinliğini ve ekonomik kalkınmayı desteklemek için önemli bir stratejidir (Moura, 2017: s.322).

Smith, J. (2023)'e göre sermaye piyasası, şirketlerin ve hükümetlerin uzun vadeli finansman ihtiyaçlarını karşılamak için sermaye arz etme ve yatırımcılara yatırım fırsatları sunma sürecidir. Bu piyasada hisse senetleri, tahviller, fonlar ve diğer

finansal araçlar aracılığıyla sermaye sağlanır. Sermaye piyasası, ekonomik büyümeyi teşvik etmek, şirketlerin genişlemesine ve projelerine finansman sağlamak, yatırımcılara getiri sağlamak ve riskleri dağıtmak gibi önemli işlevlere sahiptir.

Bu piyasa aynı zamanda yatırımcılar için çeşitli yatırım seçenekleri sunar ve ekonomik büyümeye katkıda bulunur. Sermaye piyasasının ekonomik büyümeye katkı sağlaması için de düzenli bir işlem mekanizmasına sahip olması gerekir. Sermaye piyasasında düzenli bir mekanizma olduğu zaman dengeli ve eşit bir gelir dağılımının oluşmasına büyük oranda katkı sağlar (Akdemir, 2010: s.38).

Yüksek muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasaları üzerindeki olumlu etkileri çeşitli modeller aracılığıyla incelenmektedir. Bu modeller, genellikle bilanço, gelir tablosu ve karma modelleri olarak üç grupta ele alınır (Francis, Schipper, 1999: s.319-320).

Finansal analizde bilanço modeli, bir şirketin varlıklarını ve kaynaklarını inceleyerek hisse senedi değerini etkileyen faktörleri ortaya koymaktadır. Bu model, şirketin mali sağlamlığını ve varlık yapısının hissedarlar için yaratmış olduğu değeri değerlendirir. Gelir tablosu modeli ise şirketin enflasyondan arındırılmış kar düzeyini analiz ederek hisse senetlerinin performansı ile ilişkilendirir. Bu model, şirketin operasyonel etkinliği ve karlılığı hakkında bilgi sağlar. Karma model ise bilanço ve gelir tablosu modellerinin yanı sıra, piyasa değeri, net kar ve defter değeri gibi çeşitli finansal göstergeleri birleştirerek şirketin finansal performansını kapsamlı bir şekilde değerlendirir. Tüm bu modeller, şirketin kar kalitesini değerlendirmede önemli bir rol oynar. Kar kalitesi, şirketin finansal dönem sonlarında raporlanan karlarının doğruluğunu ve sürdürülebilirliğini belirlemekte kullanılan bir ölçüttür (Cemalcılar, Erdoğan, 2000: s.19).

Karların kalitesi, muhasebe bilgisinin niteliğinin ölçülmesinde önemli bir rol oynar. "Kârların kalitesi" veya "tahakkukların kalitesi" yaklaşımı, finansal dönem sonunda raporlanan kar ve bu karın bileşenlerinin kullanılmasıyla oluşturulur. Kar kalitesi, bazı çalışmalarda birbirini izleyen finansal dönemlerde süreklilik göstermesi

veya herhangi bir işlem veya finansal olayın sonuçlarını net bir şekilde yansıtmaları olarak tanımlanmaktadır (Çalışan, Erdem, 2021: s.136).

Karların kalitesi, işletmenin performansının değerlendirilmesinde önemli bir göstergedir. Karların sürekliliği, cari dönem karlarının birbirini takip eden yıllar boyunca sürekli olması ve takip eden dönem karlarını tahmin etme başarısıyla ilişkilendirilir. Karların istikrarlı hale gelmesi ise dönem sonunda raporlanan karların yıllar boyunca düşük volatilité seviyesinde olmasıdır. Kar yönetimi ise işletme yöneticilerinin alternatif muhasebe politikalarını seçebilmesini ifade eder (Çalışan, Erdem, 2021: s.136).

Tahakkuk esaslı muhasebe, finansal ve finansal olmayan işlemlerin gerçekleştiği anda ve o mali dönemin ilgili hesaplarına tahakkuk ettirilmesi, netice itibarıyla finansal tabloların da bu şekilde raporlanmasıdır. Tahakkuk esaslı muhasebenin kullanılması, işletme hakkında önemli veriler ortaya koyar ve işletmenin performansını değerlendirmek için etkili bir araç sağlar (Ercan, 2021: s.990).

Bağımsız denetim, finansal manipölasyonları önleme ve yolsuzlukların ortaya çıkarılmasında önemli bir rol oynar. Bağımsız denetim raporunda olumlu bir görüş alan işletmelerin finansal tablolarının kaliteli bilgilerle oluşturulduğu düşünülmektedir. Bağımsız denetim raporundan olumlu sonuç alan işletmeler, yatırımcılar tarafından daha güvenilir ve çekici bulunabilir (Erdem, 2020: s.149).

Muhasebe bilgi kalitesinin tespitine yönelik farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar arasında değer yaklaşımı, karların kalitesi ve toplam tahakkuklar öne çıkarılabilir (Durgut, 2010: s.100). Birçok araştırma, tek bir yaklaşımı temel alırken çalışmamız farklı yaklaşımları bir araya getirerek birleşik bir model oluşturmayı hedeflemiştir. Dahası, bu çalışmada bağımsız denetçi görüşünün etkisi de birleşik modele dahil edilmiş ve literatüre yeni bir katkı sağlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNİN ŞİRKET PERFORMANSINA ETKİSİ: BİST 30 UYGULAMASI

Çalışmanın daha önceki bölümleri muhasebe bilgilerinin kalitesini değerlendirmek için çeşitli metodolojileri açıklamaktadır. Bu bölümde ise mevcut literatürde yaygın olarak kullanılan kalite belirleme tekniklerinden yararlanılarak şirket performansı üzerindeki etkinin incelenmesine yönelik bir model tanıtılmaktadır. Araştırmanın amacı ana hatlarıyla belirtilir ve hipotezler buna göre formüle edilir. Sonraki bölümde belirtilen hipotezlere uygun olarak oluşturulan modeller kapsamlı bir şekilde açıklanmakta ve bu modellerde yer alan değişkenler incelenmektedir. Sonuçta, araştırma bulguları analiz edilerek nihai değerlendirmelere ve önerilere ulaşılmıştır.

3.1. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Günümüzde sermaye piyasaları, ekonomik büyüme ve finansal istikrarın sağlanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu piyasaların etkin işleyişi, yatırımcıların güvenini kazanması, sermaye akışının sağlanması ve şirketlerin finansman ihtiyaçlarını karşılaması için hayati önem taşımaktadır. Bu bağlamda, sermaye piyasalarının etkinliğini belirleyen faktörlerin anlaşılması ve değerlendirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Bu araştırma, muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasaları üzerindeki etkisini anlamak ve değerlendirmek amacıyla önemli bir adımdır. Çünkü sermaye piyasaları, ekonomik büyüme, finansal istikrar ve yatırımcı güveni için kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasalarına etkisinin araştırılması, piyasaların etkinliği ve şeffaflığı açısından önemlidir.

Araştırma, muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasaları üzerindeki etkisinin anlaşılması, yatırımcıların bilgiye dayalı kararlar almasına yardımcı olabilir. Bu da daha kaliteli bir yatırım ortamının oluşmasına katkı sağlayabilir.

Ayrıca, bu araştırma, BIST 30 endeksinde yer alan şirketlerin finansal performansının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir. Muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasalarına etkisi üzerine yapılan bu tür çalışmalar, yatırımcıların şirketlerin performansını doğru bir şekilde değerlendirmesine olanak tanır.

3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu tez çalışmasının amacı, muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasasına olan etkisini belirlemek ve BIST 30 endeksi üzerinden bu etkiyi analiz etmektir. Bu kapsamda, muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasalarındaki önemi ayrıntılı bir şekilde incelenmiş olup BIST 30 endeksinde yer alan şirketlerin finansal performansı ile muhasebe bilgi kalitesi arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

Muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasalarında yatırımcı kararlarını ve finansal piyasa etkinliğini nasıl etkilediğini anlamak ve ortaya çıkardığı etkileri analiz etmekten gelmektedir. Böylece, işletmelerin finansal raporlama kalitesini arttırmak için alabilecekleri önlemler belirlenebilir ve sermaye piyasalarının daha kolay ve etkin işlemesine katkıda bulunulabilir.

Örneğin, muhasebe bilgi kalitesini ölçmek için finansal tabloların doğruluğu, şeffaflık ve tutarlılık gibi faktörler kullanılabilir. Bu ölçütler aracılığıyla muhasebe bilgi kalitesi ile BIST 30 endeksinin performansı arasındaki ilişki incelenebilir.

3.3. LİTERATÜR TARAMASI

Muhasebe bilgi kalitesi ve sermaye piyasası tepkileri arasındaki ilişki, finansal literatürde büyük bir araştırma alanını oluşturur. Ampirik araştırmalar, yatırımcıların muhasebe bilgilerine nasıl tepki verdiğini ve bu tepkilerin hisse senedi fiyatlarını ve diğer sermaye piyasası göstergelerini nasıl etkilediğini incelemektedir. Bu araştırmaların odak noktaları arasında muhasebe bilgi kalitesinin ölçümü ve sermaye piyasası tepkilerinin ölçümü yer almaktadır. Muhasebe bilgi kalitesinin ölçülmesinde muhasebe standartlarına uyum, finansal tabloların şeffaflığı, muhasebe hatalarının sıklığı ve kurumsal yönetim uygulamalarının sağlamlığı gibi faktörler dikkate alınmaktadır. Sermaye piyasası tepkilerinin ölçülmesinde ise hisse senedi

fiyatlarındaki değişimler, işlem hacmi, anormal getiriler ve analistlerin tavsiyeleri gibi göstergeler kullanılmaktadır. Ampirik araştırmalar, bu faktörler arasındaki ilişkiyi istatistiksel yöntemler kullanarak analiz etmekte ve muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasası tepkilerini ne kadar etkilediğini ve bu etkileşimin hangi faktörlerden etkilendiğini belirlemeyi amaçlamaktadır (Ede, 2007: s.47-81).

Ampirik araştırmalar, muhasebe bilgi kalitesi ve sermaye piyasası tepkileri arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermiştir. Yüksek muhasebe bilgi kalitesine sahip şirketlerin hisse senedi fiyatlarının yüksek, işlem hacimlerinin fazla ve anormal getirilerinin olumlu olduğu gözlemlenmiştir. Hem de analistlerin bu şirketler için olumlu tavsiyelerde bulundukları ve yatırımcıların bu şirketlere daha fazla ilgi gösterdikleri de görülmüştür.

Ball and Brown (1968) yaptığı çalışmada muhasebe hatalarının hisse senedi fiyatlarını nasıl etkilediğini incelemiştir. Çalışma, muhasebe hatalarının hisse senedi fiyatlarında düşüşe neden olduğunu ve bu düşüşün önemli ölçüde olduğunu bulmuştur.

Merton (1987) yaptığı çalışmada muhasebe bilginin asimetrik dağılımının hisse senedi fiyatlarında oynaklığa nasıl yol açabileceğini incelemiştir. Çalışma, muhasebe bilginin asimetrik dağılımının hisse senedi fiyatlarında oynaklığı arttırdığını ve bu oynaklığın yatırımcılar için risk oluşturduğunu bulmuştur.

Vermaelen (1993) yaptığı çalışmada muhasebe bilgi kalitesinin şirketlerin borçlanma maliyetlerini nasıl etkilediğini incelemiştir. Çalışma, yüksek muhasebe bilgi kalitesine sahip şirketlerin daha düşük faiz oranları ile borçlanabildiklerini ve bu durumun şirketlerin değerini arttırdığını bulmuştur.

Dechow (1994), Amerika'daki işletmelerde tahakkukların hisse senedi getirilerini nakit akışlarına göre daha fazla etkilediğini tespit etmiştir. Araştırmacı, tahakkuk muhasebesinin işletme için önemine dikkat çekmiş ve nakit akışlarının zamanlama sorunu nedeniyle performans ölçümünde daha eski bir araç olduğunu ifade etmiştir.

Sloan (1996), karı tahakkuklar ve nakit akışları olarak iki ayrı bileşen şeklinde incelemiş ve kar içindeki tahakkuk payının artmasının karların sürekliliğini düşürdüğünü gözlemlemiştir. Araştırmacı, nakit akış bileşeninin tahakkuklara oranla karı daha doğru ve kaliteli olarak tespit ettiğini belirtmiştir.

La Porta ve Lopez de Silanez (1998) yaptıkları çalışmada Anglosakson hukuk sistemine sahip ülkelerin Kıta Avrupası hukuk sistemine sahip ülkelere kıyasla daha iyi muhasebe sistemlerine sahip oldukları ve yatırımcıları daha fazla korudukları sonucuna ulaşmıştır.

Özkan ve Balsarı (2010), 1994 ve 2001 finansal krizlerinin karlar ve defter değeri üzerindeki etkilerini değer ilişkisi bağlamında incelemiştir. Araştırma sonuçları, 1994 krizinde kar ile değer ilişkisinin azaldığını, ancak defter değeri ile değer ilişkisinin arttığını göstermiştir. 2001 krizinde ise, karların önceki krizle aynı olduğunu, defter değeri ile değer arasında bir ilişkinin olmadığını ortaya koymuştur.

Kayalıdere (2013), işletmelerdeki muhasebe bilgisi ile piyasa değerleri arasındaki ilişkiyi 2005-2011 dönemi üzerinde incelemiştir. Araştırma sonuçları, gelir tablosu ve bilanço bilgilerinin finansal sektördeki işletmelerin piyasa değerlerini büyük ölçüde açıkladığını göstermiştir.

İsmail vd. (2013), Malezya'daki işletmelerin IFRS kabulü ile kar kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonuçları, IFRS'yi kabul eden işletmelerin yüksek kaliteli karlara sahip olduğunu ve bu durumun işletmelerin yöneticilerinin kar manipülasyonunu engellediğini göstermiştir.

Ebaid (2013), işletmelerin gönüllü olarak kurumsal yönetim uygulamalarını benimsemesinin kar kalitesi ve tasarruf sahiplerinin algıları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışma sonuçları, gönüllü olarak bu ilkeleri benimseyen işletmelerin raporlama kalitesinin arttığını göstermiştir.

Wickramasingha ve Nanayakkara (2015), Sri Lanka Kolombo Borsası'nda faaliyet gösteren işletmelerde denetim görüşlerinin yatırımcıların tasarruf kararlarını ne kadar etkilediğini araştırmışlardır. Çalışma sonuçları, bağımsız denetçi raporlarının

hisse senedi getirisi ile yüksek oranda ilişkili olduğunu ve bu raporların yatırımcıların kararlarını yönlendirdiğini göstermiştir.

Ercan ve İşseveroğlu (2016), BIST 100'de işlem gören işletmelerin olumlu bağımsız denetçi görüşlerinin hisse senetleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışma sonuçları, olumlu bir bağımsız denetçi raporunun hisse senedi fiyatları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını göstermiştir.

Vaziri ve Azadi (2017), Tahran Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören işletmelerin yayınladıkları denetim raporlarının yatırımcıların tasarruf kararları üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Araştırma sonuçları, bağımsız denetçi raporlarının hisse senedi getirisi ile yüksek oranda ilişkili olduğunu ve bu raporların yatırımcıların

Chen vd. (2020) yaptığı çalışmada ise Çin'de yolsuzluk kültürünün muhasebe kalitesine etkilerini inceledikleri çalışmada, muhasebe kalitesinin, güçlü yetkililerle ilişkili ve yolsuzluğa bulaşmış yetkililerle daha güçlü bağlantılara sahip firmalar için düştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

3.4. ARAŞTIRMANIN KISITLARI

Araştırmanın bulgularını değerlendirirken mevcut sınırlamaların kabul edilmesi önemlidir. Araştırmamız güncel veriler gereği ve örneklem yaşı minimum 5 yıl olarak 2019-2023 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Bu kısıtlamalar nedeniyle çalışmamız 2019 yılı sonundan 2023 yılı sonuna kadar olan mali tablolara odaklanmıştır. Bu zaman dilimi, 2019 yılında başlayan koronavirüs mali krizinin ardından kontrol edilemeyen etkilerin yanı sıra işletmelerin kaliteyi artıracak ya da azaltacak beklentisini de hesaba katmak için seçilmiştir.

BIST30 endeksinde bulunan; Astor Enerji A.Ş., Gübre Fabrikaları T.A.Ş., Kontrolmatik Teknoloji Enerji ve Mühendislik A.Ş., Odaş Elektrik Üretim Sanayi Ticaret A.Ş., Sasa Polyester Sanayi A.Ş. şirketlerin verileri bulunamaması nedeniyle toplam 5 şirket bu araştırmaya dahil edilmemiştir.

3.5. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Çalışma, hisseleri BIST30 endeksinde yer alan bir grup şirkete odaklanmaktadır. Bir firmanın örneklem grubuna dahil edilebilmesi için tüm çalışma dönemi boyunca sürekli olarak faaliyet göstermesi ve verilerinin kolaylıkla ulaşılabilir olması gerekmektedir. Bu kriterler ve kısıtlamalar dikkate alındığında çalışma toplam 25 şirketi kapsamaktadır.

Araştırmada Datastream, I/B/E/S, Worldscope, EIKON veritabanlarının yanı sıra KAP (Kamuyu Aydınlatma Platformu) ve Borsa İstanbul internet siteleri gibi çeşitli kaynaklardan gelir tablosu, bilanço verilerini içeren sermaye piyasası ve mali tablo verileri elde edildi.

Tablo 1: Araştırmanın Örneklemi, BIST30 Şirketleri

Sıra	Kod	Şirket Unvanı
1	AKBNK	AKBANK T.A.Ş.
2	ALARK	ALARKO HOLDİNG A.Ş.
3	ASELS	ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
4	ASTOR	ASTOR ENERJİ A.Ş.
5	BIMAS	BİM BİRLEŞİK MAĞAZALAR A.Ş.
6	BRSAN	BORUSAN BİRLEŞİK BORU FABRİKALARI SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
7	EKGYO	EMLAK KONUT GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.
8	ENKAI	ENKA İNŞAAT VE SANAYİ A.Ş.
9	EREGL	EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.
10	FROTO	FORD OTOMOTİV SANAYİ A.Ş.
11	GUBRF	GÜBRE FABRİKALARI T.A.Ş.
12	SAHOL	HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.
13	HEKTS	HEKTAŞ TİCARET T.A.Ş.
14	KRDMD	KARDEMİR KARABÜK DEMİR ÇELİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
15	KCHOL	KOÇ HOLDİNG A.Ş.

16	KONTR	KONTROLMATİK TEKNOLOJİ ENERJİ VE MÜHENDİSLİK A.Ş.
17	KOZAL	KOZA ALTIN İŞLETMELERİ A.Ş.
18	ODAS	ODAŞ ELEKTRİK ÜRETİM SANAYİ TİCARET A.Ş.
19	OYAKC	OYAK ÇİMENTO FABRİKALARI A.Ş.
20	PGSUS	PEGASUS HAVA TAŞIMACILIĞI A.Ş.
21	PETKM	PETKİM PETROKİMYA HOLDİNG A.Ş.
22	SASA	SASA POLYESTER SANAYİ A.Ş.
23	TOASO	TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.
24	TCELL	TURKCELL İLETİŞİM HİZMETLERİ A.Ş.
25	TUPRS	TÜPRAŞ-TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
26	THYAO	TÜRK HAVA YOLLARI A.O.
27	GARAN	TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.
28	ISCTR	TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.
29	SISE	TÜRKİYE ŞİŞE VE CAM FABRİKALARI A.Ş.
30	YKBNK	YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.

3.6.BAĞIMLI DEĞİŞKENLER

Tablo 2: Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerin, Simgeleri ve Hesaplama Biçimleri

BAĞIMLI DEĞİŞKENLER	SİMGE	HESAPLAMA BİÇİMİ
Özsermaye Karlılığı	ROE	Net kar/Öz sermaye
Varlık Karlılığı	ROA	Net kar/Toplam varlık

BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	SİMGE	HESAPLAMA BİÇİMİ
Hisse Başı Defter Değeri	HBDD	Öz Kaynak / Hisse Senedi Sayısı
Hisse Başı Kar	HBK	Net Kar / Hisse Sayısı
Fiyat Kazanç Oranı	FKO	Hisse Senedi Fiyatı / Hisse Başına Kazanç

Bu çalışmada bağımlı ve bağımsız değişkenler, şirketlerin finansal performansını anlamak ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla seçilmiştir. Bağımlı değişkenlerden ROA, şirketlerin varlık kullanımıyla elde ettikleri karlılığı ölçmek için seçilmiştir. Varlık karlılığı, şirketlerin varlıklarını ne ölçüde etkili bir şekilde kullanabildiklerini gösterir ve operasyonel etkinliklerini değerlendirmede önemli bir göstergedir. ROE ise şirketlerin özkaynaklarını nasıl kârlı bir şekilde yönettiğini ölçen bir finansal gösterge olarak seçilmiştir. Özsermaye karlılığı, şirketlerin hissedarlarına ne ölçüde kar sağladığını gösterir ve şirketin finansal yapı ve borçlanma politikalarının etkinliğini değerlendirmede kullanılır.

3.6.1. Öz Sermaye Karlılığı

Muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasasına etkisini değerlendirmek için BIST 30 endeksi üzerinde bir uygulama yapılmıştır. Burada bağımlı değişken olarak öz sermaye karlılığı kullanılmıştır. Öz sermaye karlılığı, bir şirketin net karının öz sermayesine oranı olarak hesaplanır ve şirketin öz kaynaklarının karlılığını yansıtır.

Öz sermaye karlılığı, muhasebe bilgi kalitesinin etkisini değerlendirmek için önemli bir ölçüdür. Muhasebe bilgi kalitesinin artmasıyla öz sermaye karlılığının genellikle artması beklenir, çünkü doğru ve güvenilir finansal bilgiler, yatırımcıların şirket hakkında daha doğru kararlar almasını sağlar ve bu da şirketin karlılığını arttırabilir.

Bununla birlikte, düşük öz sermaye karlılığı, şirketin öz sermayesini etkili bir şekilde kullanmadığını veya kar elde etmekte zorlandığını gösterebilir. Bu durum, şirketin finansal durumu hakkında olumsuz bir durum yaratarak yatırımcıların güvenini azaltabilir.

Modelde öz sermaye karlılığı bağımlı değişken olarak kullanılarak, muhasebe bilgi kalitesinin etkisi üzerinde bir analiz yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasasının üzerindeki etkisini anlamak ve önemli bir sonuç sunmaktadır.

Bu analizler, sermaye piyasasında yatırımcıların daha doğru kararlar almasını sağlayarak sermaye piyasasının işleyişini düzeltebilir.

Öz sermayeye dair oluşturulan model aşağıdaki şekildedir:

$$ROE = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_n X_n + \epsilon$$

Burada:

ROE: Bağımlı değişkeninizdir, öz sermaye karlılığını temsil eder.

$X_1, X_2, \dots, X_n$: Bağımsız değişkenlerdir. Bu değişkenler arasında muhasebe bilgi kalitesi gibi faktörler yer alabilir.

$\beta_0, \beta_1, \beta_2, \dots, \beta_n$: Modelin katsayılarıdır. Bu katsayılar, bağımsız değişkenlerin öz sermaye karlılığı üzerindeki etkisini temsil eder.

ϵ : Hata terimidir. Modeldeki belirsizliği ve gözlemlenen değerler ile tahmin edilen değerler arasındaki farkı temsil eder.

Bu model ile birlikte muhasebe bilgi kalitesinin öz sermaye karlılığı üzerindeki etkisi analiz edilir. Bu analiz sonucunda da muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasası performansı üzerindeki etkisi anlaşılır.

3.6.2. Varlık Karlılığı

Muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasasına etkisini değerlendirmek için BIST 30 endeksi üzerinde bir uygulama yapılmıştır. Burada bağımlı değişken olarak varlık karlılığı kullanılmıştır. Varlık karlılığı, bir şirketin varlıklarının net kara oranı olarak hesaplanır ve şirketin varlık kullanım verimliliğini yansıtır.

Varlık karlılığı, muhasebe bilgi kalitesinin etkisini değerlendirmek için önemli bir ölçüdür. Varlık karlılığı bir şirketin uzun vadeli sürdürülebilirliği üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Yeterli varlık karlılığına sahip olmayan bir şirket, finansal zorluklarla karşılaşabilir ve uzun vadede çalışmalarını sürdürmekte zorlanabilir. Bu nedenle, şirketlerin varlık karlılığını arttırmak için çeşitli stratejiler geliştirilmelidir.

Varlık karlılığı, birçok faktörden etkilenebilir, bunlar arasında rekabet koşulları, yönetim politikaları ve ekonomik koşullar yer alır. Bu nedenle, bir şirketin varlık karlılığını anlamak için geniş bir inceleme yapmak gerekir. Varlık karlılığının artırılması, şirketin performansını arttırabilir ve bu nedenle yöneticiler tarafından takip edilir.

Burada varlık karlılığı bağımlı değişken olarak kullanılarak, muhasebe bilgi kalitesinin etkisi üzerinde bir analiz yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasası performansı üzerindeki etkisini anlamak için önemli bir sonuç sunmaktadır. Bu analizler, sermaye piyasasında daha etkin bir fiyatlandırma ve şirketlerin varlık yönetimini geliştirmesi için faydalı olabilir.

Yüksek varlık karlılığına sahip olan şirketler, genellikle daha kararlı ve sürdürülebilir bir performans sergilerken, düşük varlık karlılığına sahip olan şirketler finansal zorluklarla karşılaşabilir. Bu nedenle, şirketlerin varlık karlılığını arttırmak için etkili bir varlık yönetimi stratejisi benimsemeleri önemlidir.

Varlık Karlılığına dair oluşturulan model aşağıdaki şekildedir:

$$ROA=\beta_0+\beta_1X_1+\beta_2X_2+...+\beta_nX_n+\varepsilon$$

ROA: Bağımlı değişkeni temsil eder. Bu durumda, varlık karlılığı ölçümü kullanılır.

β_0 : sabit terimi temsil eder.

$\beta_2, \dots, \beta_n$: bağımsız değişkenlerin katsayılarını temsil eder.

$X_1, X_2, \dots, X_n$:bağımsız değişkenleri temsil eder. Bu değişkenler arasında muhasebe bilgi kalitesini yansıtan ölçütler yer alabilir.

ϵ : Hata terimidir.

3.7. BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER

Bağımsız değişkenlerinden hisse başına kar, şirketin net gelirini hisse başına düşen kâra dönüştüren bir temel ölçüttür. Bu çalışmada hisse başına kar, şirketlerin net kârlılığını ve operasyonel etkinliklerini değerlendirmek için seçilmiştir. Fiyat kazanç oranı, piyasa değeri ile şirketin hisse başına düşen karı arasındaki ilişkiyi gösterir. Bu oran, yatırımcıların şirketin gelecekteki karlılığına yönelik beklentilerini yansıtır ve şirketin piyasa algısını ölçmede kullanılır. Hisse başı defter değeri ise şirketin varlıklarının hisse başına düşen değerini ifade eder. Bu değer, şirketin net varlık değerini ve piyasa değeri ile karşılaştırıldığında şirketin değerlemesini değerlendirmek için kullanılır.

Bu değişkenler, şirketlerin finansal performansını etkileyen temel faktörleri temsil etmektedir. Analizler, bu faktörlerin ROA ve ROE gibi önemli finansal göstergeler üzerindeki etkilerini anlamak ve şirketlerin operasyonel ve finansal stratejilerini değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

3.7.1. Hisse Başı Kar

Günümüzde şirketlerin performansını değerlendirmek için kullanılan birçok ölçüt vardır. Bu ölçütlerden biri de hisse başı kar olarak bilinir. Hisse başına kar, şirketin net gelirinin, hisse sayısına bölünmesiyle elde edilir. Muhasebe bilgi

kalitesinin şirket performansına etkisi üzerine yapılan araştırmalarda, hisse başı karın önemli bir değişken olarak ortaya çıkmaktadır.

BIST 30 endeksi, Türkiye'nin en büyük 30 şirketinin hisse senetlerini kapsayan bir endekstir. Bu endeks, Türkiye'nin finansal piyasaları üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Dolayısıyla, BIST 30 şirketlerinin hisse başı karı yatırımcılar için önemli bir finansal göstergedir.

Muhasebe bilgi kalitesi, finansal raporlama süreçlerinin doğruluğu, güvenilirliği gibi faktörlere dayanır. Bu faktörler, yatırımcıların şirket hakkında doğru ve güvenilir bilgilere ulaşabilmelerini sağlar. Dolayısıyla, muhasebe bilgi kalitesi yüksek olan şirketlerin hisse başı karlarının daha güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

Sonuç olarak, hisse başı karın muhasebe bilgi kalitesi üzerinde önemli bir etkisi vardır. Yüksek muhasebe bilgi kalitesine sahip şirketlerin hisse başı karları genellikle daha güvenilir ve tutarlıdır. Bu da yatırımcıların ve diğer finansal karar vericilerin doğru kararlar almalarına yardımcı olur.

Defter değerine dair oluşturulan model aşağıdaki gibidir:

$$\text{Performans} = \beta_0 + \beta_1 * \text{Muhasebe Bilgi Kalitesi} + \epsilon$$

Burada:

- Performans: Şirketin performansını temsil eden bir değişken (örneğin, hisse başı kar).
- Muhasebe Bilgi Kalitesi: Muhasebe bilgi kalitesini yansıtan bir değişken
- β_0, β_1 : Modelin katsayıları.
- ϵ : Hata terimi.

Bu model, muhasebe bilgi kalitesinin şirket performansı üzerindeki etkisini belirlememize olanak sağlar. β_1 katsayısı, muhasebe bilgi kalitesinin hisse başı kar üzerindeki etkisini gösterir.

3.7.2. Fiyat Kazanç Oranı

Fiyat kazanç oranı, finansal analizde kullanılan önemli bir göstergedir ve şirketlerin hisse senedi değerini belirlemede önemli bir rol oynar. Bu oran, bir şirketin hisse senedi fiyatının hisse başına kazanç ile bölünmesiyle hesaplanır.

Bu oranın yüksek olması genellikle yatırımcılar için olumlu bir durumdur. Çünkü yüksek fiyat kazanç oranları, yatırımcıların gelecekteki büyüme ve karlılık potansiyeline güven duyduklarını gösterir. Bu durumda, yatırımcılar daha fazla kar bekledikleri için hisse senedi fiyatı yükselebilir. Düşük bir fiyat kazanç oranı, şirketin karlılık ve büyüme potansiyeline ilişkin daha az olumlu bir durum olarak görülebilir.

Bu tez de, Borsa İstanbul'un endekslerinden biri olan BIST 30 içindeki şirketlerde fiyat kazanç oranının incelenmesi, muhasebe bilgi kalitesinin şirket performansına etkisinin anlaşılması konusu ele alınmıştır. Ayrıca şirketlerin muhasebe uygulamalarının kalitesinin, hisse senedi performansı üzerindeki etkilerini değerlendirerek, finansal piyasalarda daha kararlı bir şekilde yatırım kararları alınmasına yardımcı olabilir.

Sonuç olarak bir şirketin fiyat kazanç oranıyla muhasebe bilgi kalitesi arasındaki ilişkide, yatırımcıların şirketin finansal durumu hakkında ne kadar güven duydukları ve bu güvenin hisse senedi fiyatlarına nasıl yansıtıldığı önemlidir. Ayrıca, muhasebe bilgi kalitesinin iyileştirilmesini yatırımcıların şirkete duyduğu güveni arttırarak fiyat kazanç oranını olumlu yönde etkileyebilir.

Fiyat kazanç oranına dair oluşturulan model aşağıdaki gibidir:

$$\text{Performans} = \beta_0 + \beta_1 * \text{Muhasebe Bilgi Kalitesi} + \epsilon$$

Burada:

- Performans: Şirketin performansını temsil eden bir değişken (örneğin, fiyat/kazanç oranı).
- Muhasebe Bilgi Kalitesi: Muhasebe bilgi kalitesini yansıtan bir değişken
- β_0, β_1 : Modelin katsayıları.

- ϵ : Hata terimi.

Bu model, muhasebe bilgi kalitesinin şirket performansı üzerindeki etkisini belirlememize olanak sağlar. β_1 katsayısı, muhasebe bilgi kalitesinin fiyat/kazanç oranı üzerindeki etkisini gösterir.

3.7.3. Hisse Başı Defter Değeri

Hisse başı defter değeri, bir şirketin öz kaynaklarının hisse senedi sayısına bölünmesiyle elde edilir. Bu değer, yatırımcılara şirketin öz kaynaklarının hisse başına ne kadar olduğunu gösterir. Yüksek kaliteli muhasebe bilgisine sahip olan şirketlerin hisse başı defter değerinin doğru bir şekilde yansıtılmasını sağlar. Şirketlerin finansal tablolarındaki doğruluk, yatırımcıların şirketin gerçek finansal durumunu ve gelecekteki durumunu iyi bir şekilde anlamalarına yardımcı olur.

Muhasebe bilgi kalitesinin hisse başı defter değeri üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülmektedir. Doğru finansal raporlamaya sahip şirketler yatırımcının güvenini kazanarak piyasa ile ilgili durumlara daha rahat bir şekilde ulaşabilirler. Bu durum, hisse başı defter değerinin olumlu şekilde etkilenmesini sağlar. Örneğin, yatırım yapmayı düşünen kişiler finansal raporlamasında doğru bilgiler sunan bir şirketin öz kaynaklarının gerçek değerini daha yüksek olarak değerlendirebilir.

Yüksek kaliteli muhasebe bilgileri, yatırımcıların şirketin finansal durumu hakkında güvenilir bilgiler elde etmesini sağlar. Bu durum şirketin hisse başı defter değerinin artmasına da yardımcı olur. Sonuç olarak şirketlerin muhasebe bilgi kalitesinin artırılması, uzun vadeli olarak şirketin performansını ve yatırımcının güvenini arttıran önemli bir faktör olarak karşımıza çıkar.

Hisse başı defter değeri oranına dair oluşturulan model aşağıdaki gibidir:

$$\text{Performans} = \alpha + \beta + \text{Hisse Başı Defter Değeri} + \epsilon$$

Burada:

- Performans: Şirket performansını temsil eden değişken

- α :Sabit terim
- β : Hisse başı defter değerinin şirket performansı üzerindeki etkisini gösteren katsayı
- ϵ :Hata terimi

Eğer β katsayısı anlamlı ise, hisse başı defter değerinin şirket performansı üzerinde olarak anlamlı bir etkisi olduğu söylenebilir.

3.8. ANALİZ

“Hisse Başına Kar, Fiyat Kazanç Oranı ve Hisse Başı Defter Değeri” nin “ROA” üzerindeki etkisi incelenmek amaçlanmıştır. Söz konusu modeli test etmek üzere öncelikle regresyon analizinin varsayımlarından olan bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasında anlamlı bir ilişki aranmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3: Hisse Başına Kar, Fiyat Kazanç oranı, Hisse Başı Defter Değerinin ROA ile ilişkisi

		<i>Hisse Başına Kar</i>	<i>Fiyat Kazanç Oranı</i>	<i>Hisse Başı Defter Değeri</i>
ROA	r	0,248	0,063	-0,003
	p	,139	,392	,495

Yapılan analiz neticesinde bağımsız değişkenlerle (Hisse Başına Kar, Fiyat Kazanç oranı ve Hisse Başı Defter Değeri) bağımlı değişken (ROA) arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir; tüm parametreler için $p>.050$.

Bu varsayım sağlanamasa bile analize devam edilmiştir. İkinci önkoşul ise çoklu doğrusallık varsayımının karşılanmasıdır. Bu kapsamda VIF değerinin 1 - 10 arasında olması, tolerance değerinin ise 0.2 - 1 arasında olması gerekmektedir. Analiz neticesinde bu varsayım karşılanmıştır.

Regresyon analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4: Hisse Başına Kar, Fiyat Kazanç oranı, Hisse Başı Defter Değerinin ROA Üzerindeki Etkisi

	B	Std. Hata	β	t	p	%95 Güven Aralığı	
						Alt Limit	Üst Limit
Sabit	,070	,021		3,426	,003	,027	,114
Hisse Başına Kar	,004	,001	1,466	3,163	,006	,001	,007
Fiyat Kazanç oranı	,001	,001	,090	,466	,647	-,002	,003
Hisse Başı Defter Değeri	-,001	,000	-1,323	-2,857	,011	-,002	,000
R = .611		R ² = .373					
F(3, 17) = 3.37		p = .043					

Tablo 4'e göre, hisse başına karın (EPS) ROA üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır ($B = 0.004$, $\beta = 1.466$, $p = 0.006$). Bu, hisse başına kar arttıkça, şirketin aktif karlılığının da arttığını göstermektedir.

Fiyat kazanç oranı (P/E Ratio) ise ROA üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir ($B = 0.001$, $\beta = 0.090$, $p = 0.647$). Bu, şirketin hisse fiyatının kazancına oranının, aktif karlılıkla anlamlı bir ilişkisinin olmadığını göstermektedir.

Hisse başı defter değerinin (Book Value per Share) ROA üzerinde negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır ($B = -0.001$, $\beta = -1.323$, $p = 0.011$). Bu, hisse başı defter değeri arttıkça, şirketin aktif karlılığının azaldığını göstermektedir.

Modelin genel açıklayıcılığı (R^2) %37.3 olup, bağımsız değişkenlerin ROA'yı anlamlı düzeyde açıkladığını göstermektedir ($F(3, 17) = 3.37$, $p = .043$). Bu sonuçlar, finansal göstergelerin şirketin aktif karlılığı üzerinde önemli etkileri olduğunu ortaya koymaktadır.

“Hisse Başına Kar, Fiyat Kazanç oranı ve Hisse Başı Defter Değeri” nin “ROE” üzerindeki etkisi incelenmek amaçlanmıştır. Söz konusu modeli test etmek üzere öncelikle regresyon analizinin varsayımlarından olan bağımsız değişken ile bağımlı değişken arasında anlamlı bir ilişki aranmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5: Hisse Başına Kar, Fiyat Kazanç oranı, Hisse Başı Defter Değerinin ROE ile ilişkisi

		Hisse Başına Kar	Fiyat Kazanç Oranı	Hisse Başı Defter Değeri
ROE	r	,368	-,145	,002
	p	,051	,265	,497

Tablo 5'e göre, hisse başına kar (EPS) ile özkaynak karlılığı (ROE) arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r = 0.368$). Bu ilişki sınırda anlamlı olup, istatistiksel olarak anlamlılık seviyesine çok yakın bir p-değerine sahiptir ($p = 0.051$). Bu durum, hisse başına kar arttıkça, özkaynak karlılığının da artma eğiliminde olduğunu, ancak bu ilişkinin istatistiksel olarak tam anlamıyla anlamlı olmadığını göstermektedir.

Fiyat kazanç oranı (P/E Ratio) ile özkaynak karlılığı (ROE) arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır ($r = -0.145$), ancak bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p = 0.265$). Bu, fiyat kazanç oranının özkaynak karlılığı ile anlamlı bir şekilde ilişkilendirilmediğini göstermektedir.

Hisse başı defter değeri (Book Value per Share) ile özkaynak karlılığı (ROE) arasında çok zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki vardır ($r = 0.002$, $p = 0.497$). Bu da, hisse başı defter değerinin özkaynak karlılığı ile neredeyse hiçbir ilişkisinin olmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak, hisse başına kar (EPS) ve özkaynak karlılığı (ROE) arasında pozitif ve sınırda anlamlı bir ilişki bulunurken, fiyat kazanç oranı (P/E Ratio) ve hisse başı defter değeri (Book Value per Share) ile özkaynak karlılığı (ROE) arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Bu varsayım sağlanamasa bile analize devam edilmiştir. İkinci önkoşul ise çoklu doğrusallık varsayımının karşılanmasıdır. Bu kapsamda VIF değerinin 1 - 10 arasında olması, tolerance değerinin ise 0.2 - 1 arasında olması gerekmektedir. Analiz neticesinde bu varsayım karşılanmıştır.

Regresyon analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6: Hisse Başına Kar, Fiyat Kazanç oranı, Hisse Başı Defter Değerinin ROE Üzerindeki Etkisi

	B	Std. Hata	β	t	p	%95 Güven Aralığı	
						Alt Limit	Üst Limit
Sabit	,228	,032		7,063	,000	,160	,296
Hisse Başına Kar	,016	,002	2,117	7,911	,000	,012	,020
Fiyat Kazanç oranı	-,002	,002	-,110	-,982	,340	-,006	,002
Hisse Başı Defter Değeri	-,005	,001	-1,940	-7,257	,000	-,006	-,003
R = .889		R² = .791					
F(3, 17)= 21.44		p< .001					

Tablo 6'e göre, hisse başına karın (EPS) özkaynak karlılığı (ROE) üzerinde pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır (B = 0.016, β = 2.117, p < 0.001). Bu, hisse başına kar arttıkça, şirketin özkaynak karlılığının da arttığını göstermektedir.

Fiyat kazanç oranı (P/E Ratio) ise ROE üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir (B = -0.002, β = -0.110, p = 0.340). Bu, fiyat kazanç oranının özkaynak karlılığıyla anlamlı bir şekilde ilişkilendirilmediğini göstermektedir.

Hisse başı defter değerin (Book Value per Share) ROE üzerinde negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır ($B = -0.005$, $\beta = -1.940$, $p < 0.001$). Bu, hisse başı defter değeri arttıkça, şirketin özkaynak karlılığının azaldığını göstermektedir.

Modelin genel açıklayıcılığı (R^2) %79.1 olup, bağımsız değişkenlerin ROE'yi anlamlı düzeyde açıkladığını göstermektedir ($F(3, 17) = 21.44$, $p < .001$). Bu sonuçlar, hisse başına kar (EPS) ve hisse başı defter değerin (Book Value per Share) şirketin özkaynak karlılığı (ROE) üzerinde önemli etkileri olduğunu ortaya koymaktadır.

SONUÇ

Sermaye piyasaları, ekonomik büyüme ve kalkınma için hayati öneme sahiptir. Bu finansal sistemler, fon fazlası olan yatırımcılar ile fon ihtiyacı olan borçlular arasında aracılık yaparak ekonominin işleyişine katkı sağlarlar. Yatırımcılar, sermaye piyasalarında tasarruflarını veya fazladan paralarını değerlendirirken borçlular ise fon ihtiyaçlarını karşılamak için sermaye piyasalarından borçlanırlar.

Aracı kurumlar, yatırımcılar ile borçlular arasında aracılık eden ve çeşitli finansal enstrümanların alım satımını gerçekleştirerek gelir elde eden kuruluşlardır. Borsalar ise alım satım işlemlerinin gerçekleştiği merkezi pazarlardır ve piyasa şeffaflığını sağlarlar.

Yatırımcılar, sermaye piyasalarında hisse senetleri, tahviller, bonolar ve yatırım fonları gibi çeşitli enstrümanlar aracılığıyla yatırım yapabilirler. Ancak, yatırım kararlarını vermeden önce risk ve getiri dengesini göz önünde bulundurmaları önemlidir.

Sermaye piyasaları, yatırımcılar için birçok avantaj sunar. Yatırımcılar yatırımlarından gelir elde edebilir, varlıklarının değeri zamanla artabilir ve portföylerini çeşitlendirerek risklerini azaltabilirler. Sermaye piyasalarında yatırım yapmanın bazı riskleri de vardır, bu da yatırımcıların dikkatle değerlendirmesi gereken bir konudur.

Ekonomik kalkınma ve sürdürülebilirlik için kaliteli bilgi elde etmek önemlidir. Muhasebe bilgisi, işletmelerin finansal durumunu anlamak ve doğru kararlar almak için kritik bir rol oynar. Ancak muhasebe bilgisi birçok faktörden etkilenir ve bu faktörlerin doğru bir şekilde belirlenmesi önemlidir.

Kural bazlı ve ilke bazlı muhasebe uygulamaları, finansal raporlama standartlarının belirlenmesinde önemli bir rol oynarlar. Her iki yaklaşımın da avantajları ve dezavantajları vardır ve işletmelerin ihtiyaçlarına göre tercih edilmelidir.

Özetle, sermaye piyasaları ekonomik büyüme ve kalkınma için kritik öneme sahiptir ve yatırımcılar için çeşitli fırsatlar sunar. Ancak yatırım kararları verilirken dikkatli bir risk yönetimi ve kaliteli bilgi elde etmek önemlidir.

Bu çalışmada, Borsa İstanbul 30 endeksindeki şirketlerin performans göstergeleri ile muhasebe bilgi kalitesi arasındaki ilişki incelenmiştir. Borsa İstanbul 30 endeksindeki şirketleri inceleyerek, Türkiye'nin önde gelen şirketlerinin performans göstergelerini ele almıştır. Bu veri seti, Borsa İstanbul üzerindeki literatüre özel bir katkı sağlamaktadır. Tablolardaki veriler, bu göstergelerin dağılımı hakkında bilgi verirken aynı zamanda endeksteeki şirketlerin mali performanslarının çeşitliliğini ortaya koymaktadır. Daha önce yapılmış çalışmalarda bu spesifik veri setine odaklanılmamış olabilir.

Bu analizler, "Hisse Başına Kar (EPS - Earnings Per Share), Fiyat Kazanç Oranı (P/E Ratio) ve Hisse Başı Defter Değeri (Book Value per Share)" değişkenlerinin Aktif Karlılık (ROA) ve Özkaynak Karlılığı (ROE) üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamıştır. İlk etapta bu nominal değişkenlere korelasyon, daha sonra regresyon analizi yapıldı. Analizlerin genel sonucunda, bu değişkenlerin finansal performans ölçütleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkileri tespit edilmiştir. Bu detaylı analiz, bu tür çalışmalarda kullanılan metodolojiyi genişletmekte ve derinleştirmektedir.

Varlık karlılığı (ROA) üzerinde yapılan korelasyon analizinde, bağımsız değişkenler ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkisi bulunamamıştır. Regresyon analizinde modelin genel açıklayıcılığı (R^2) %37.3 olup, bağımsız değişkenlerin ROA'yı anlamlı düzeyde açıkladığını göstermektedir. Bu sonuçlar, finansal göstergelerin şirketin aktif karlılığı üzerinde önemli etkileri olduğunu ortaya koymaktadır.

Özsermaye karlılığı (ROE) ile yapılan korelasyon analizinde, hisse başına kar (EPS) değişkeni dışındaki değişkenlerin ROA ile ilişkisi anlamlı değildir. Regresyon analizi sonucunda ROA sonucunda olduğu gibi korelasyon analizinin tersi bir sonuca ulaşılmıştır. Modelin genel açıklayıcılığı (R^2) %79.1 olup, bağımsız değişkenlerin ROE'yi anlamlı düzeyde açıkladığını göstermektedir. Bu sonuçlar, hisse başına kar

(EPS) ve hisse başı defter değerinin (Book Value per Share) şirketin özkaynak karlılığı (ROE) üzerinde önemli etkileri olduğunu ortaya koymaktadır.

Regresyon analizlerinde modelin genel açıklayıcılığına (R^2) dair elde edilen yüksek değerler (ROA için %37.3, ROE için %79.1) çalışmanın güvenilirliğini artırmaktadır. Bu oranlar, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenleri ne kadar iyi açıkladığını göstererek, literatürdeki diğer çalışmalara göre daha güçlü sonuçlar sunmaktadır.

ROA, şirketin varlıklarından elde ettiği karlılık oranını ifade eder. Yani, şirketin varlıklarını ne kadar etkili bir şekilde kullanarak kar elde ettiğini gösterir. ROE ise şirketin öz kaynaklarından (hisse sahiplerinin paylarından) elde ettiği karlılık oranını ifade eder. Özkaynak karlılığı, hissedarların yatırımlarından ne kadar kar elde ettiklerini gösterir. Bu göstergeler, şirketin yönetim etkinliğini ve varlık/özkaynak kullanımını değerlendirerek finansal performansını gösterir. Yüksek ROA ve ROE, şirketin karlılığının ve etkin yönetiminin işaretçisidir. Şirketlerin varlık ve özkaynak karlılığını gösteren bu oranlar genellikle finansal hizmetler, bankacılık, enerji, teknoloji gibi çeşitli sektörlerde önemlidir. Bu oranlar, şirketin varlık ve özkaynak kullanımını ve karlılığını değerlendirmek için kullanılır.

Hisse başına kar, şirketin her bir hisse senedi başına düşen kar miktarını gösterir. EPS, şirketin karlılığını ve yatırımcılar için hisse senedi başına düşen kazanç miktarını önemli ölçüde etkileyen bir gösterge olarak kabul edilmektedir. Yatırımcılar için önemli bir gösterge olan EPS, hisse başına düşen kar miktarını gösterdiği için şirketin kârlılığı ve hisse senedi performansı açısından kritiktir. Bu gösterge, bir şirketin her bir hisse senedi başına düşen kar miktarını gösterir. EPS, özellikle karlılık odaklı sektörlerde (teknoloji, finans, perakende vb.) yatırımcılar tarafından yakından takip edilir. Dolayısıyla, bu analiz özellikle bu tür sektörlerde etkili olabilir.

Fiyat kazanç oranı, hisse senedinin piyasa fiyatının, hisse başına kar ile bölünmesiyle elde edilen orandır. P/E oranı, yatırımcıların hisse senedi değerlendirmelerinde kullandıkları önemli bir metriktir. Yüksek P/E oranları genellikle büyüme potansiyeli yüksek şirketler için yüksek beklentileri yansıtmaktadır.

Piyasa değerlemesi için kritik olan P/E oranı, yatırımcıların şirketin gelecekteki kazanç beklentilerini nasıl değerlendirdiğini gösterir. Yüksek P/E oranları, yatırımcıların büyüme potansiyeli gördüğünü veya hisse senedini değerli bulduğunu gösterebilmektedir. Yüksek P/E oranları genellikle büyüme potansiyeli olan şirketler için geçerlidir. Teknoloji ve büyüme odaklı sektörlerde P/E oranı daha fazla dikkate alınır.

Hisse başı defter değeri, şirketin özkaynaklarının, hisse başına düşen değeridir. Bu değer, şirketin piyasa fiyatına kıyasla varlık değeri açısından ne kadar değerli olduğunu göstermektedir. şirketin varlık değerine göre hisse senedi değerini gösteren bu oran, şirketin mali yapısını ve varlık tabanını değerlendirmek için kullanılmaktadır. Bu gösterge, bir şirketin varlık değerini hisse başına düşen miktar olarak gösterir. Özellikle bankacılık, finans ve sigorta gibi varlık odaklı sektörlerde önemlidir.

Hisse başına kar (EPS), hem ROA hem de ROE üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. şirketin karlılığı arttırılmak isteniyor ise, EPS'i arttırmak doğru bir strateji olarak gösterilebilir. Hem reglesyon hem de korelosyon analizinde fiyat kazanç oranı ve hisse başı defter değeri, ROA ve ROE üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip değildir. Bu göstergelerin tek başına şirketin karlılığını açıklamada yeterli olmadığı görülmektedir.

şirketin karlılığını arttırmak için sadece finansal göstergelere değil, aynı zamanda operasyonel ve stratejik yönetim faktörlerine de odaklanmak gerekebilir. Örneğin, maliyet kontrolü, operasyonel verimlilik ve pazarlama stratejileri de karlılık üzerinde etkili olabilir. Bu bulgular, gelecekte yapılmak istenen finansal analizlerde de dikkate alınabilir. şirketin stratejik hedeflerine ulaşmasına yardımcı olunabilen finansal göstergelerin belirlenmesi ve bu göstergelerin sürekli izlenmesi önemlidir. Sonuç olarak, şirketin finansal performansını iyileştirmek için hisse başına kar üzerine odaklanmak ve diğer finansal göstergeleri de dikkate alarak stratejiler geliştirmeye çalışılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adibah Wan Ismail, W., Anuar Kamarudin, K., Van Zijl, T., & Dunstan, K. (2013). Earnings Quality And The Adoption Of Ifrs-Based Accounting Standards: Evidence From An Emerging Market. *Asian Review Of Accounting*, 21(1), 53-73.
- Akdoğan, N. & Sevilengül, O. (2007). Türkiye Muhasebe Standartları İle Uyumlu Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması, 2. B.. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akdoğan, N., & Sultanoğlu, B. (2018). Kar Tanımının Muhasebe Kuramındaki Gelişimi Ve Günümüzde Finansal Raporlardaki Sunumunun Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20, 641-677.
- Akenbor, C. O., & Onuoha, T. E. (2013). Ethical Concept And Professional Judgment In Corporate Financial Reporting: Empirical Evidence From Nigeria. *International Journal Of Business And Economic Development (Ijbed)*, 1(3).
- Akgün, F. (2019). İhtiyatlılık İlkesinin Finansal Bilgi Kalitesi Üzerindeki Etkisi. *Muhasebe Ve Finansman Dergisi*, 7(2), 55-70.
- Aksu, M., & Kosedag, A. (2006). Transparency And Disclosure Scores And Their Determinants In The Istanbul Stock Exchange. *Corporate Governance: An International Review*, 14(4), 277-296.
- Albayrak, M., & Şahingöz, B. (2021). Türkiye’de Yolsuzluk Ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: Ardl Sınır Testi Yaklaşımı. *Proceedings E-Book*, 353.
- Alıcı, A. (2018). Muhasebe Sahtekarlığı: Kavram, Tür Ve Mekanizmalar. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 55(638), 119-132.
- Alkan, B.Ş. (2018). Muhasebe Teorisi Ve Uygulamaları Açısından Muhasebe Bilgisinin Niteliksel Özellikleri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20, 819-837.
- Arıcı, N. D., & Kargın, M. (2017). Muhasebe Bilgilerinin Kalitesini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Literatür İncelemesi. *Yönetim Ve Ekonomi Dergisi*, 24(1), 215-232.
- Ateş, B. A., & Senal, S. (2012). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kapsamında Muhasebenin Sosyal Sorumluluğu: Süleyman Demirel Üniversitesi’nde Bir Araştırma. *Çukurova Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), 71-85.
- Atmaca, M. (2012). Muhasebe Skandallarının Önlenmesinde İç Kontrol Sisteminin Etkinleştirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1), 191-205.
- Aydın, H. (2019). Muhasebe İlkeleri Ve Uygulamaları. İstanbul: Beta Yayınları.

Aydin, E. (2016). Temel Analiz Yöntemiyle Hisse Senedi Değerlemesi Ve Bistte İşlem Gören Kimya Sektöründeki Şirketler Üzerine Bir Uygulama (Master's Thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Aygün, D. (2013). Yaratıcı Muhasebe Stratejileri. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, 8(2), 49-69.

Bakkal, M., Bakkal, S., & Öztürk, Ş. S. (2012). Sermaye Piyasalarında Hisse Senetleri Ve Hisse Senetlerini Etkileyen Makroekonomik Faktörler. Hiperlink Eğit. İlet. Yay. San. Tic. Ve Ltd. Sti..

Ball, R., & Brown, P. R. (2014). Ball and Brown (1968): A retrospective. The Accounting Review, 89(1), 1-26.

Balsarı, Ç. K., & Dalkılıç, A. F. (2007). Kural-Bazlı Ve İlke-Bazlı Finansal Raporlama Standartlarının Karşılaştırılması. Muhasebe Ve Denetime Bakış, (22), 105-118.

Başak, Ü. (2023). Yunanistan'ın Tarihteki İflasları 1843-1893-1932. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 18(1), 101-119.

Başar, B. (2015). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması Ve Finansal Performans Arasındaki İlişki: Borsa İstanbul'da İşlem Gören Kimya-Petrol-Plastik Sektörü Şirketleri Üzerine Bir Araştırma. Yönetim Ve Ekonomi Dergisi, 21(2), 59-72.

Bilen, B. (2016). Sukuk Ve Muhasebe Uygulamaları. Finansal Araştırmalar Ve Çalışmalar Dergisi, 8(15), 249-279.

Bizim, Ç. (2008). Türkiye Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Para-Banka Programı (Doctoral Dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Yök Tez Merkezi, İzmir).

Bryce, M., Ali, M. J. And Mather, P. R. (2015). "Accounting Quality In The Pre-Postifrs Adoption Periods And The Impact On Audit Committee Effectivenessevidence From Australia". Pacific-Basin Finance Journal, 35, 163-181.

Cemalcılar, Ö. & N. Erdoğan. (2000). Genel Muhasebe. 5. Bası, Beta Basım: İstanbul.

Cemalcılar, Ö., & Önce, S. (1999). Muhasebenin Kuramsal Yapısı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları.

Chen, Y., Che, L., Zheng, D., & You, H. (2020). Corruption culture and accounting quality. Journal of Accounting and Public Policy, 39(2), 1-22.

Çalışan, C., & Erdem, B. (2021). Muhasebe Bilgi Kalitesinin Sermaye Piyasalarına Etkisi: Bist-50 Üzerine Bir Uygulama. Ardahan Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(2), 134-141.

Çelik, S. (2018). Finansal Raporlama Standartları. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Çetin, A. (2019). Muhasebe İlkeleri Ve Finansal Raporlama. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Çokgezen, M., & Toksoy, F. (2011). Meslek Örgütlerinin Rekabet Üzerindeki Etkileri: Profesyonel Meslek Örgütleri Üzerine Bir Değerlendirme. Sivil Toplum Ve Demokrasi, Liberal Düşünce Topluluğu, 127-178.

Çukacı, Y. C., & Çenberlitaş, İ. (2017). Sermaye Piyasası Aracı Kurum Kavramı Ve Aracı Kurum Faaliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi İşlemleri. Dicle Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(13), 178-202.

Dabbağöğlu, K. (2010). Tahvil-Bono Ve Hisse Senedi Yatırımlarının Raporlanması. Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi, (19), 53-68.

Dağ, Y. (2016). Muhasebe Meslek Mensuplarının Bilgi Teknolojileri Kullanım Kararına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Araştırması (Master's Thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Dalkılıç, E. (2019). Muhasebe Bilgi Kalitesinin Firma Performansı Ve Firma Değeri Üzerine Etkisinin İncelenmesi. Yayınlanmış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Türkiye.

Daştan, A., Bayraktar, Y., & Bellikli, U. (2015). Muhasebe Mesleğinde Etik İkilem Ve Etik Karar Alma Konularında Farkındalık Oluşturma: Trabzon İlinde Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, 29(1).

Dechow, P.M. (1994). Accounting Earnings and Cash Flows as Measures of Firm Performance: The Role of Accounting Accruals. Journal of Accounting and Economics, 18, 3-42.

Delikanlı, İ.U. (2011) Finansal Düzenlemelerin İlke Bazlı Ya Da Kural Bazlı Olmasının Finansal Raporların Denetim Sürecine Etkisi. Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi, 66(2): 73-92.

Demir, B. (2017). Muhasebede Özün Önceliği Ve Finansal Bilgi Kalitesi. Muhasebe Ve Finansman Dergisi, 6(2), 45-58.

Demir, B. (2020). Muhasebede İhtiyatlılık Ve Finansal Bilgilerin Güvenilirliği. Finansal Raporlama Dergisi, 8(3), 63-79.

Demir, B. (2022). Finansal Muhasebe Ve Raporlama. İstanbul: Beta Yayınları.

Demir, M. (2020). Muhasebe Bilgi Kalitesi Ve Şirket Performansı. İstanbul: Der Yayınları.

Demir, M., & Onocak, D. (2021). Muhasebe Bilgisinin Çevresi Ve Muhasebe Bilgi Kalitesini Artıran Ve Azaltan Faktörler. Journal Of Academic Value Studies, 7(3), 210-230.

Demir, V. (2017). Muhasebe Bilgi Kalitesinin Özün Önceliği İlkesi İle İlişkisi. Muhasebe Ve Finansman Dergisi, 45-58.

Demirel Arici, N. (2017). Sermaye Piyasalarında Muhasebe Bilgilerinin Kalitesi: Borsa İstanbul Üzerine Bir Uygulama.

Demireli, E. (2008). Etkin Pazar Kuramından Sapmalar: Finansal Anomalileri Etkileyen Makro Ekonomik Faktörler Üzerine Bir Araştırma. Ege Akademik Bakış, 8(1): 215-241.

Dikyar, A. (2019). Isparta İlinde Bulunan Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Ölçülmesi Üzerine Bir Araştırma (Doctoral Dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur).

Dinç, E., & Abdioğlu, H. (2009). İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı Ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi: İmkb-100 Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(21), 157-184.

Dinç, E., & Atabay, E. (2016). Güvence Denetim Standartları Ve Güvence Denetim Süreci. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(Muhasebe Denetimi Özel Sayısı), 1527-1541.

Doğan, S. (2018). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Ve Muhasebenin Sosyal Sorumluluğu. Balkan Ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 4(1), 100-107.

Durgut, M. (2010). Bağımsız Denetim Ve Finansal Tablo Kalitesi Üzerine Etkileri: Türkiye Uygulaması. Muhasebe Ve Finansman Dergisi, 45, 95-112.

Ede, M. (2007). Davranışsal Finans Ve Bireysel Yatırımcı Davranışları Üzerine Ampirik Bir Uygulama (Doctoral Dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).

El-Sayed Ebaid, I. (2013) Kurumsal Yönetim ve Yatırımcıların Kazanç Kalitesi Algıları: Mısır Perspektifi. Kurumsal Yönetim: Uluslararası İşletme Dergisi Toplumda, 13, 261-273.

Elitaş, B. L. (2013). Muhasebe Manipülasyonu Ve Muhasebe Bilgi Kalitesine Etkisi. Muhasebe Ve Finansman Dergisi, (58), 41-54.

Elitaş, C., Yıldız, F., & Üç, M. (2011). Muhasebe Biliminin Çevresi: Anglo Sakson Ve Kıta Avrupa Karşılaştırması.

Ercan, H. (2021). Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebe Sisteminin Yeni Kamu Mali Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi. Opus International Journal Of Society Researches, 18(39), 983-1000.

Erdem, B. (2020). Bağımsız Denetim Muafiyet Eşiklerinin Yolsuzluk Endeksi Üzerindeki Etkisi: Avrupa Birliği Ülkelerinde Bir Analiz. Mali Çözüm Dergisi, 1(160), 143-162

Ertan, Y. (2011). Türkiye Muhasebe Standartları'nın Denetim Ve Muhasebe Kalitesi Üzerindeki Etkisi: Bir Uygulama (Doctoral Dissertation, Bursa Uludag University (Turkey)).

Fettahoğlu, S. (2013). İşletmelerde Sosyal Sorumluluk İle Finansal Performans Arasındaki İlişki: İmkb'ye Yönelik Bir Uygulama. Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi, 6(1), 11-20.

Francis, J. & Schipper, K. (1999). Have Financial Statements Lost Their Relevance Journal Of Accounting Research, 37(2), 319-352.

Gücenme Gençoğlu, Ü., & Ertan, Y. (2012). Muhasebe Kalitesini Etkileyen Faktörler Ve Türkiye'deki Durum. Muhasebe Ve Finansman Dergisi(53), 1-24.

Gücenme Gençoğlu, Ü., & Ertan, Y. (2012). Türkiye'de Örtülü Sermaye Ve Örtülü Kazanç Dağıtımı: İMKB 50 Endeksinde Bir Uygulama. Muhasebe Ve Finansman Dergisi(56), 85-100.

Gücenme Gençoğlu, Ü., & İşseveroğlu, G. (2018). Türkiye'de Vergi Düzenlemeleri Ve Muhasebe Standartları Açısından İnşaat Taahhüt İşletmelerinde Finansal Raporlama. International Journal Of Social Inquiry, 11(2), 135-151.

Gül, H. (2021). Antik Çağ Muhasebe Sistemleri.

Haftacı, V., & Badem, A. C. (2011). Yeni Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Muhasebe Meslegini İlgilendiren Genel Düzenlemeler. Muhasebe Ve Finansman Dergisi, (50), 1-16.

Jaggi, B., & Low, P. Y. (2000). Impact Of Culture, Market Forces, And Legal System On Financial Disclosures. The International Journal Of Accounting, 35(4), 495-519.

Kalmış, H., & Dalgın, B. (2010). Muhasebe Bilgilerinin Karar Almada Kullanımının Önemi Ve Çanakkale'de Faaliyet Gösteren Sanayi İşletmelerinde Bir Uygulama. Muhasebe Ve Finansman Dergisi, (46), 112-128.

Kara, M. (2021). Muhasebe Teorisi Ve Uygulamaları. İzmir: Literatür Yayıncılık.

Karabacak, M. (2018). Sermaye Piyasaları Kurulu (Spk) Ve Muhasebe Düzenlemeleri: Türkiye Örneği. Sermaye Piyasaları Dergisi, 20(2), 45-58.

Karabayır, M. E. (2012). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Kalitesi: İmkb Örneği. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi.

Karakaş, E., & Varıcı, İ. (2024). Hileli Finansal Raporlama Ve Finansal Başarısızlık İlişkisinin Muhasebe Bilgi Kalitesi Açısından Değerlendirilmesi. Kastamonu Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 26(1), 121-141.

Karaköse, A. S. (2017), “ İşletmelerde Süreklilik ”, İstanbul, 1-16.

Kartal, Y. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık, Finansal Tutum Ve Davranış Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Necmettin Erbakan Üniversitesi Örneği (Master's Thesis, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü).

Karyağdı, N. G., & Koca, N. (2022). Bağımsız Denetim Kalitesi Muhasebe Bilgi Kalitesini Etkiler Mi? Yapılan Çalışmalar Açısından Bir Değerlendirme. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(14), 147-164.

Kaya, A., & Öztürk, M. (2015). Muhasebe Kârları İle Hisse Senedi Fiyatları Arasındaki İlişki: Bist Firmaları Üzerine Bir Uygulama. Muhasebe Ve Finansman Dergisi(67), 37-54.

Kaya, M. (2017). "Finansal Raporlamada Önemlilik Ve İlgili Standartların İncelenmesi." Muhasebe Ve Finansman Dergisi, (76), 64-79.

Kaya, Y. (2018). Finansal Raporlamada Özün Önceliği Kavramı Ve Uygulama Alanları. İşletme Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 7(1), 39-50.

Kaya, Y. (2018). Muhasebe İlkeleri Ve İhtiyatlılık Kavramı. İşletme Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 6(1), 42-58.

Kaya, Y. (2021). Muhasebe Ve Finansal Yayıncılık. Analiz. Ankara: Nobel Akademik

Kayalidere, K. (2013). Hisse Senedi Piyasasında Muhasebe Bilgilerinin Rolü: İmkb-Mali Sektör Üzerine Bir Uygulama. İşletme Araştırmaları Dergisi, 5(1), 130-151.

Kaygusuz, S. Y., Aslan, Ü., & Kepçe, N. (2012). Genel Muhasebe-I. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Kepekçi, C. (1978). Sermaye Piyasasının Gelişmesinde Muhasebenin Rolü. Anadolu University (Turkey).

Kızıl, C., & Aslan, T. (2019). Finansal Performansın Rasyo Yöntemiyle Analizi: Borsa İstanbul’da (Bist’de) İşlem Gören Havayolu Şirketleri Üzerine Bir Uygulama. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(2), 1778-1799.

Kocatürk, Y. (2023). Bankacılıkta Dijitalleşmenin Etkileri Ve Türkiye’deki Analizi. Ekonomi Ve Finansal Araştırmalar Dergisi, 5(1), 38-50.

Koçak, E., & Bulut, Ü. (2014). Orta Gelir Tuzağı: Teorik Çerçeve, Ampirik Yaklaşımlar Ve Türkiye Üzerine Ekonometrik Bir Uygulama.

Korkmaz, T. & Ceylan, A. (2015). Sermaye Piyasası Ve Menkul Değer Analizi, 7. Baskı, Ekin Basın Yayın Ve Dağıtım, Bursa

Köse, A., & Akıllı, K. (2021). Aracı Kurumların Finansal Performanslarının Vikor Yöntemi İle Değerlendirilmesi. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, 22(2), 168-192.

Kumar, G., Paul, P., & Sapkota, P. (2012). The Largest Corporate Fraud İn India: Satyam Computer Services Limited. International Journal Of Critical Accounting, 4(4), 449-465.

Kutlu, Ö. Ü. Ş. Ş., Kevser, M., & Darıcı, B. (2023). Finans Ve Mutluluk Ekonomisi.

La Porta, R., Lopez-De-Sılanes, F., Shleifer, A. And Vishny, R. (1998). “Law And Finance”, Journal Of Political Economy, 106: 1113–1155.

Li, Y. (2010). The Case Analysis Of The Scandal Of Enron. International Journal Of Business And Management, 5(10), 37.

Maines, L. A., & Wahlen, J. M. (2006). The Nature Of Accounting Information Reliability: Inferences From Archival And Experimental Research. Accounting Horizons, 20(4), 399-425.

Marşap, B. (1996). Muhasebe Mesleği, Fonksiyonları Ve Meslek Mensuplarının Nitelikleri. Yaklaşım Dergisi, 37(1996), 119-123.

Menichols, M. F. (2002). Discussion Of The Quality Of Accruals And Earnings: The Role Of Accrual Estimation Errors. The Accounting Review, 77(S-1), 61-69.

Merton, R. C. (1987). A Simple Model Of Capital Market Equilibrium With Incomplete Information.

Mulford, C. W., & Comiskey, E. E. (2005). The Financial Numbers Game: Detecting Creative Accounting Practices. John Wiley & Sons.

Nichols, D. C., & Wahlen, J. M. (2023). The Essential Role Of Accounting Information İn The Capital Markets: Updating Seminal Research Results With Current Evidence. Accounting Horizons, 37(2), 105-132.

Oanh, Nguyen (2022). “What Is The Importance Of Accounting İn Business?” <https://www.appvizer.co.uk/magazine/accounting-finance/accounting-importance-of-accounting> Erişim Tarihi: 06.01.2022.

Ozkan, S., & Kaytmaz Balsari, C. (2010). Impact of financial crises on the value relevance of earnings and book value: 1994 and 2001 crises in Turkey. İktisat İşletme ve Finans, 25(288).

Ozkan, S., & Kaytmaz Balsari, C. (2010). Impact Of Financial Crises On The Value Relevance Of Earnings And Book Value: 1994 And 2001 Crises İn Turkey. İktisat İşletme Ve Finans, 25(288).

Öğücü Şen, F. (2017). Kurumsal Yönetişim Ve Finansal Raporlama Kalitesi: Türkiye Örneği

Özcüre, T. O. (2018). Volkswagen Emisyon Krizi Ve Kriz Yönetimindehalkla İlişkilerin Rolü. Kent Akademisi, 11(3), 374-389.

Özçelik, H. (2018). Kurumsal Yönetim Temelinde Muhasebe Bilgi Kalitesinin Geliştirilmesi. Journal Of Accounting And Taxation Studies, 532-547.

Özer G., & Merter K., A. Denetim Komitesi Etkinliği Ve Firma Performansı İlişkisi: Bist'te Bir Uygulama.

Özerhan Y., Yanık S. (2010). Tms-Tfrs Açıklamalı Ve Örnek Uygulamalı: Türmob Basın Yayın Servisi

Özkaya, İ. N. (2008). Muhasebe Etiği Ve Bir Uygulama (Master's Thesis, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Öztürk, C. (2005). Borsa Aracı Kurumlarında Denetim Ve Yatırımcinin Korunması (Doctoral Dissertation, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi).

Pamukçu, F. (2011). Finansal Raporlama İle Kamuyu Aydınlatma Ve Şeffaflıkta Kurumsal Yönetimin Önemi. Muhasebe Ve Finansman Dergisi, (50), 133-148.

Pereira, C., Castro, B., Gomes, L., & Canha, H. (2024). Firms' Investment Level And (In) Efficiency: The Role Of Accounting Information System Quality. International Journal Of Financial Studies, 12(1), 9.

Porta, R. L., Lopez-De-Silanes, F., Shleifer, A., & Vishny, R. W. (1998). Law And Finance. Journal Of Political Economy, 106(6), 1113-1155.

Resmi Gazete 26 Aralık 1992 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Ve Uygulama Genel Tebliği

Sevim, Ş., & Eliuz, A. (2007). Denetim Komitelerinin İç Denetimin Etkinliği Üzerindeki Rollerini Ve İmkb'de Bir Araştırma. Muhasebe Ve Finansman Dergisi, (36), 60-70.

Shim, J. K. (1999). Schaum? S Outline Of Theory And Problems Of Managerial Accounting.

Sloan, R. G. (1996). Do Stock Prices Fully Reflect İnformation İn Accruals And Cash Flows About Future Earnings?. Accounting Review, 289-315.

Smith, J. (2023). Capital Markets And Economic Growth: A Review. Journal Of Financial Research, 45(2), 210-225.

Soylu, K., (2009)., Genel Muhasebe: Çift Taraflı Kayıt Sisteminin Temelini Kavramaya Yönelik Uygulamalı Anlatım, Seçkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara.

Suadiye, G. (2019). Determinants Of The Timeliness Of Financial Reporting: Empirical Evidence From Turkey. Hacettepe Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 37(2), 365-386.

Şahin, E. E. (2008). Yatırım Fonlarının Performans Ölçümü Ve 2005-2008 Döneminde Türkiye’deki Yatırım Fonlarının Performans Değerlemelerine Yönelik Bir Uygulama (Doctoral Dissertation, Yüksek Lisans Tezi).

Şener, A. (2012). Finansal Piyasalarda Kurumsal Regülasyon. Sosyoekonomi, 18(18).

Teker, S. (2017). Muhasebe Temelleri. İzmir: Literatür Yayıncılık.

Tekin, İ. Ç. (2016). Kredi Derecelendirme Kuruluşlarının Öngöremedikleri Kriz Ve İflaslar. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 19(41. Yıl Özel Sayısı), 181-205.

Turan, S. (2018). Muhasebe Temel Kavramları. İstanbul: Der Yayınları.

Türmob,(Yayın No:234)., Muhasebenin Temel Kavramları Ve Tekdüzen Hesap Planı, Türmob Yayınları.

Tüm, K. (2014), “Kurumsal Sürdürülebilirlik Ve Muhasebeye Yansımaları: Sürdürülebilirlik Muhasebesi”, Akademik Yaklaşımlar Dergisi, 5/1.

Türedi, A. (2018). Prudence Principle And Its Effects On Financial Information Quality. Accounting Studies Journal, 6(4), 45-58.

Türedi, A. (2018). Prudence Principle And Its Effects On Financial Information Quality. Accounting Studies Journal, 6(4), 45-58.

Uyar, A., Kılıç, M., & Gökçen, B. A. (2016). Compliance With Ias/Ifirs And Firm Characteristics: Evidence From The Emerging Capital Market Of Turkey. Economic Research-Ekonomska İstraživanja, 29(1), 148-161.

Uzun, E. (2022). Muhasebe Biliminde Bilgi Teknolojilerinin Etkinliği Avantaj Ve Dezavantajlar. Finans Ekonomi Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(4), 588-599.

Vakfi, T. D. A. Bildiriler Kitabı.

Vaziri, A., & Azadi, K. (2017). The Impact Of Audit Reports On Financial Information Content. International Journal Of Economics And Financial Issues, 7(3), 304-308.

Vermaelen, B. (1993). Le cimetière du Dieweg. Solibel Ed..

Wickramasingha, S. R. M., & Nanayakkara, K. G. M. (2015). The External Auditor's Opinions And The Stakeholders' Purposes: An Empirical Analysis İn Sri Lanka.

Yallapragada, R. R. (2012). Incorporating İnternational Financial Reporting Standards Into The United States Financial Reporting System: Timeline And İmplications. The International Business & Economics Research Journal (Online), 11(3), 283.

Yatbaz, A., Çatıkkaş, Ö., & Okur, M. (2018). Uluslararası Muhasebe Standartları Alanında Yeni Bir Düzenleyici Kuruluş Olarak Aaoıfı Ve Türkiye'de Uygulanabilirliği. Yerelden Globale Stratejik Araştırmalar Iv, 149.

Yazan, Ö. (2015). Muhasebe Bilgi Kalitesi Açısından Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Kazanç Yönetimi Ve Finansal Performans İlişkisi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Trabzon.

Yıldırım, S. (2019). Muhasebe Bilgi Kalitesi Ve Kişilik Kavramı. Finansal Analiz Ve Raporlama Dergisi, 12(4), 30-45.

Yılmaz, A. (2019). Muhasebe Bilgi Kalitesi Ve Özün Önceliği İlkesi. Finansal Analiz Ve Raporlama Dergisi, 8(3), 53-67.

Yılmaz, A., & Karacaer, S. (2019). İşletmelerin Finansal Raporlarında Bilgilerin Açıklığı Ve Anlaşılabilirliğinin Güvenilirlik Üzerindeki Etkisi: Borsa İstanbul Örneği. Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 52, 153-172.

Yılmaz, E. (2020). Finansal Analiz Ve Raporlama. Ankara: Nobel Yayınları.

Yürekli, E., & Susmuş, T. (2019). Kural Bazlı Muhasebeden İlke Bazlı Muhasebeye Geçişin İşletmeler Açısından Stratejik Önemi Ve Muhasebecilerin Görüşleri. Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi, 10(1), 1-12.

Yürük, M. F., & Toraman, C. (2014). Kredi Derecelendirme Kuruluşları Ve Finansal Krizlere Etkileri. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(1), 127-154.

Zhai, J., & Wang, Y. (2016). Accounting Information Quality, Governance Efficiency And Capital Investment Choice. China Journal Of Accounting Research, 9(4), 251-266.

ÖZGEÇMİŞ

İlk ve orta öğrenimini Derbent'te bitirdikten sonra 2015 yılında Yıldız Entegre Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi muhasebe ve finansman bölümünden mezun oldu. 2016-2017 eğitim ve öğretim yılında Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme bölümünü kazandı ve 2021 yılında onur derecesi ile lisans eğitimini tamamladı.

2022'de Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim dalı muhasebe ve finansman programında yüksek lisans eğitimine başladı. 2023 yılında Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik staj sınavını kazandı. Halen Kocaeli Büyükşehir Belediyesi iştiraki olan Antikkapı A.Ş.'de stajer Mali Müşavir olarak meslek hayatına devam etmektedir.